

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103. TELEPHONE: 431-6344

LIV.

Sausis — January 22, 1969

Nr. 6

ILIUSTRUOTAS TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

NIXONAS
37-tas JAV
Prezidentas

"Aš, iškilmingai prisiekiu, kad ištikimai eisiu Jungtinių Valstybių prezidento pareigas ir geriausiai, pagal savo sugebėjimus, palaikysiu, saugosiu ir ginsiu Jungtinių Valstybių konstituciją. Tepadeda man Dievas".

Tokiais žodžiais pirmadienį, sausio 20 d. Richard Milhous Nixon prisiekė, pakartodamas tradiciją, kuri kartojama kiekvieno naujai išrinkto prezidento nuo 1789 m., kai New Yorke, tuo metu buvusioj Amerikos sostinėje, davė priesaiką pirmasis prezidentas George Washington.

Tradicija taip pat pasidarė, kad naujasis prezidentas po priesaikos taria žodį. Kai kurios inauguracijos kalbos buvo trumpos, o kitos ilgos. Antroji G. Washingtono inauguracijos kalba 1793 m. buvo pati trumpiausia, kokia iki šiol pasakyta, visotik 135 žodžiai. Ilgiausią kalbą iš 8 tūkstančių žodžių pasakė William Henry Harrison, kuris trumpiausiai buvo prezidentu, po vieno mėnesio miręs plaučių uždegimu.

Pirmasis prezidentas jau Washngtone pradėjęs eiti pareigas buvo Thomas Jeffersonas. Jį prisaikdino Aukščiausiojo Teismo teisėjas ir nuo tada sudaryta nauja tradicija. Tačiau ne visada sąlygos leido prezidentui prisiekti Aukščiausiojo Teismo teisėjui dalyvaujant. Kai 1923 m. mirė prezidentas Hardingas, jo viceprezidentas Coolidge perėmė pareigas savo namuose Vermonto valstijoje ir jį prisaikdino tėvas, žibalinės lempos šviesoje. Žuvus prezidentui Kennedžiui, Johnsonas priesaiką davė lėktuve Dallas mieste.

Jungtinių Valstybių prezidento pareigos yra pačios svarbiausios valstybėje ir tas pareigas bei atsakomybę, kuriai niekas pasaulyje negali prilygti savo nepaprasta galia, sausio 20 d. pasiėmė nešti ant savo pečių Richard Milhous Nixon.

• ČEKOSLOVAKIJOJE vienas studentas susidegino, protestuodamas prieš sovietų primestų suvaržymų naudojimą. Grupė čekoslovakų jaunimo Prahoje demonstravo prie sovietų atstovybės, šaukdami: "Rusai, nešdinkitės namo!"

• GEORGE POMPIDOU, buvęs Prancūzijos premjeras, pareiškė, kad 1972 metais jis kandidatuos į Prancūzijos prezidentus.

• POPIEŽIUS priėmė audienčioje Liuterio Kingo našlę, kuriai išvakarėse buvo įteikta Italijos universalios meilės premija, pageriant jos vyrą. Tai pirmas atvejis, kai premija duodama ne italui.

• PARYŽIUJE šią savaitę pradėti esminiai pasitarimai dėl Vietnamo. Delegatai sutarė

Pergalės saulė jau ima švisti! (Iš didžiojo mitingo New Yorke).

Vyt. Maželio nuotrauka

BONNA IR WASHINGTONAS

Praėjusiam numeryje sustojome prie Bonnos ir Maskvos santykių. Sovietai jais patenkinti, vokiečiai ne. Vienokiam ar kitokiam santykiavimui reikalingas atitinkamas noras iš abiejų pusių, už tat jam neesant toliau tęsiasi susidariusi būklė.

Jei dabar iš vokiečių pusės pradėdama po truputį abejoti ligšiolinės politikos nauda, tai tą abejonių tuojau po II Pas. karo nebuvo -- praktiškai visi vokiečiai buvo linkę bendrauti geriau su amerikiečiais kaip su sovietais. Ir amerikiečiams tas bendradarbiavimas buvo reikalingas, nes alternatyva būtų visos Vokietijos pakliuvimas sovietų orbiton ir ko gero jėgos balanso persvara ne amerikiečių naudai.

Tiesa, žinant sovietinę santvarką, galime smarkiai abejoti, ar visa Vokietija, būdama jų žinioje, būtų pasiekusi tokios ūkinės pažangos kaip Vakarų Vokietija dabar. Galima teigti, kad ne. Vokiečiams būtų daug blogiau gyventi, tačiau jų techninės žinios ir sugebėjimai, įkinkyti į karo pramonę, sovietams be abejo padėtų. Pagaliau, pagal 'domino teoriją' sovietų įsigalėjimas be abejo veiktų ir liksią dar laisvą Europą, lygiai kaip dabar Švedija, nors priklauso Vaka-

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

rams, stengiasi pataikauti ir sovietams.

Galima būtų taip -- kas būtų, jei... -- samprotauti be galo. Šiuo atveju mums rūpi daugiau susidėjusi padėtis negu spekuliacijos. Šiandien, kalbant su U. S. News & World Report, Vakarų Vokietija yra 'Europe's Powerhouse' -- galybė. Kas tuo netikėjo, turėjo patikėti praeitais metais, kai vokiečiai paskubėjo pagalbą ir britų svarui ir prancūzų frankui.

Dėl to kaltas ne vien vokiečių charakteris, bet ir susidėjusios sąlygos. Vakarų Vokietijos gyventojai dėl jų turėjo sutelkti visus savo talentus ir energiją į ūkinį atkurtimą, palikdami politines ambicijas Prancūzijai, o politines ilūzijas -- D. Britanijai. Žinia, ir Vokietijos darbininkija parodė labai didelį atsakomybės supratimą. Galimas daiktas, kad čia veikė faktas, kad Vokietijos socialinės apsaugos sistema -- seniausia ir geriausia pasaulyje -- veikė kaip raminantis stabilizatorius. Socialinei apsaugai vokiečiai išleidžia 20% visų savo tautinių pajamų. Už tat, pavyzdžiui, kai vokiečių darbininkų našumas paskutiniiais metais pašoko net 11%, jie pasitenkino tik 6% algų pakilimu, nes toks didelis našumo pakilimas gali būti tik laikinas reiškinys, susijęs su produkcijos dideliu padidėjimu, o tas padidėjimas galimas tik eksporto dėka. Buvo metų,

kada 85% visų pagamintų Volkswagenų, o jų pagaminama virš 6.500 idieną, buvo išvežama į užsienius. (Patiems vokiečiams VW darosi perprastas, jie nori patogesnio ir ... greitesnio automobilio.)

Ūkinis pajėgumas verčia vokiečius būti nepatenkintais savo kitokiomis, antraeilėmis, rolėmis Europos ir Vakarų Bendruomenės politiniam gyvenime. Jų finansų ministeris bavaras Franz-Josef Strauss, kuris daugelio laikomas būsimu Vokietijos kancleliu, taip pareiškė U. S. News & World Report:

"Prieš du ar tris metus amerikiečių ir britų žurnalistai taip samprotavo: 'Strateginiai, Vokietija yra svarbiausia Europos šalis, ūkiniai jai yra galingiausia, o politiškai -- silpniausia'. Negalima sakyti, kad tai būtų 100% teisinga, bet taip pat, kad 100% neteisinga...

... aš manau, kad santykiai turėtų būti išlyginti (there must be ... a balanced relationship)."

Tų išlygintų santykių vokiečiai tikisi iš Nixono administracijos, kuriai Europa turėtų vėl būti problema Nr. 1. Kas lengviau pasakyti, negu padaryti. Amerikos interesai yra daug platesni negu iš Europos karais gali atrodyti. Bet pastangos glaudesniai bendravimui, žinoma, gali būti labai naudingos ir vaisingos. Abiejų nugalėtų valstybių Vokietijos ir Japonijos ūkiai žydi tik eksporto dėka. Eksportui reikalingas lais-

PREZIDENTO ANTANO SMETONOS
MINĖJIMAS BOSTONE

Laikas lekia, lyg audros genami debesys padangė! Rodos, dar taip neseniai daugelį lietuvių išgązdino ir prislėgė žinia, kad Amerikoje, pasitraukęs nuo okupanto, tragiškom aplinkybėm mirė pirmasis ir ketvirtasis Lietuvos Respublikos prezidentas Antanas Smetona — patriotas, visuomenininkas, valstybininkas, publicistas, mokslininkas, Platono vertėjas ir lietuvių kalbą, filosofas. Dabar, žiūrėkit, nuo to nelemto įvykio jau 25-keri metai praskrido! Prezidentas Ant. Smetona, kaip šiandien jau daugumas neabejojam, paliko savo tautą tuo metu, kada jos bylai, jos sunkiai daliai jis buvo ypačiai reikalingas.

Bostone, ALT S-gos namuose, prezidento Ant. Smetonos minėjimas įvyko sausio 11 d. vakare. Trumpu susirinkusių sveikinimu minėjimą pradėjo ALT S-gos Bostono sk. pirmininkas Juozas Rentelis, programai vadovauti pakviesdamas St. Santvairą.

Susikaupimo valandėlė buvo pagerbtas prieš 25 metus miręs prezidentas Ant. Smetona, praėjusių metų pabaigoj (XII. 28) mirusi Sofija Smetonienė, o drauge su jais tūkstančiai lietuvių, kurie kovojo ir savo gyvybes paaukojo dėl tautos laisvės. Tuo pačiu buvo pareikšta užuojauta Smetonų šeimai — dukrai ir sūnui bei jų šeimom, o taip pat ir velionės Smetonienės seseriai p. J. Tūbelienei.

Adv. Z. Shallnienė, atstovaudama sezoninės ligos prislėgtą savo vyrą, Lietuvos Respublikos konsulą adv. Ant. O. Shallnį, minėjimo rengėjus ir susirinkusius pasveikinus Lietuvos vardu, davė plaušią atsiminimų iš tų dienų, kai prezidentas Ant. Smetona atvyko į JAV. Z. Shallnienė visomet buvę skaudu, kad lietuviai, besikiršindami savo tarpe, nepajėgia būtinų tautai darbų atlikti. Ir tuomet prezidentą Ant. Smetoną su didesne šiluma pasitiko Lietuvos žydai, tik ne lietuvių visuomenės vadai nuo desinės iki kraštutinės kairės. Bet, kai prezidentas atvyko į Worcesterį, Mass., tūkstančio vietų salė buvusi perpildyta, o gatvė, su Lietuvos ir Amerikos vėliavom, stovėjusi gal 3000 minia, pasirodžiusį Ant. Smetoną karštai sveikinus, kas rodė, kad visuomenės vadai yra nuo įvykių atsilikę, nes daugumas lietuvių prezidentą Ant. Smetoną laikė Nepr. Lietuvos simboliu.

Adv. Z. Shallnienės kalba buvo palydėta šiltais ir ilgais plojimais. Pagrindinį minėjimo žodį tarė dipl. teisininkas Ant. Diržys iš New Yorko. Jo kalba buvo turininga ir įdomi, apibūdinanti Ant. Smetoną kaip teisininką, atskleidžianti faktų, kurie

visuomenei mažiau tėra žinomi. Ant. Diržio žodis Dirvoj spausdinamas atskirai (žiūr. 3 psl.). Bostone jis buvo priimtas su gyva širdžių šilima.

Meninę minėjimo dalį atliko du jauni pianistai, komp. Jul. Gaidelio mokiniai — Aldona Dabrilaitė ir Saulius Cibas, abu parodę pažangos skambinimo technikoje ir muzikavime, abu kada nors turėsią nemažą džiaugsmo, kad pavasario dienom nepatingėjo pasėdėti prie pianino. Pora gerai parinktų ir jautriai padainuotų dainų minėjimą pajvairino solistas Ben. Povilavičius. Jam akompanavo komp. Jul. Gaidelis.

Iš anksto šio minėjimo pelnas buvo numatytas skirti Dirvai — tokis buvo ALT S-gos Bostono sk. valdybos sprendimas. Miltonė, pietinė Bostono pašonė, gyvena inž. Edm. Cibas, Vilties d-jos vicepirmininkas. Tai jam ir teko "maloni" pareiga susirinkusius pagraudenti...

Inž. Edm. Cibas, savo kalbose niekad nestokojąs humoro, šį kartą (nes tokia buvo ir parengimo nuotaika) buvo labai rimtas. Išvedęs mintį, kad kovoj dėl tautos laisvės spauda esanti patvariausias ginklas, jis metė šūkį: "kiekviena kova reikalinga aukų!" Dar neturiu tikrų žinių, kiek tas inž. Cibo šūkis susirinkusius paveikė, bet, esu tikras, parama Dirvai nebus visai liesa.

Prezidento Ant. Smetonos minėjimas Bostone susirinko itin gausus būrys lietuvių, rengėjai turėjo visus plyšius kėdėm užkamšyti. Neolituantai, prieky su dabartiniu padalinio pirminku Algirdu Antanavičium, minėjime dalyvavo su savo spalvom. Po programos, prie kuklių vaisių skobnių, pasidalinta vakaro įspūdžiais ir aktualiom naujienom.

Minėjimas baigtas Ant. Smetonos raštų ištrauka, kurios mintys, berods, nebus praradusios aktualumo dar ir kitamet: "Niekomet nėra buvusi taip reikalinga tautos vienybė, kaip šiandien. Ne dirbtinė, o nuoširdi vienybė, telkiama ant bendrųjų tautos reikalų, turi vadovauti mūsų darbams ir mūsų veiksmams..."

Tokiuo vienybės ženklų, teisingu vienybės vykdymu, nugalėsime visas negeroves, visus sunkumus. Tik sklandžiai, sėkmingai ir tvarkingai dirbkime, tai būsimė neįveikiami.

Kaip ūkininkas, berdamas lauke grūdus, tikisi pataikysiąs vėšlion dirvon, taip ir aš, Lietuvos sūnūs ir dukros, tikiuosi rasiąs savo žodžiams pritarimo jūsų sielose ir išjudinsiąs jūmyse šiuo rimtu metu glūdinčius kilniausius jausmus, kurie pasireikš tauriais veiksmais mūsų mielajai tėvynei.

Tikėkime, pasaulio Kūrėjas, kuris yra ir taikos Kūrėjas, saugos mus ir mūsų Lietuvą, jei būsimė Jo verti. Pasirūpinkime būti verti!"

Ištrauką baigus skaityti, s p o n t a niškai pagiedotas Tautos Himnas. St. S.

vas pasaulinis ūkis -- čia amerikiečių ir vokiečių, tarp kitko ir japonų (Nukelta į 2 psl.)

DEGANČIOS ŽEMĖS OPERACIJA... (3)

KURSKO KAUTYNĖSE
SUSITIKO DU MILŽINAI

Laikrodis rodė lygiai 2 val. 50 min. po pietų kai stukas (Sturskampflugzeugen) eskadrilės praskrido virš vokiečių galvų smogdamos priešą. Jas lydėjo naikintuvai. Iš tolo galima buvo matyti, kaip lėktuvai kaukdami puolė prieš pozicijas. Nuo Gercovkos ir Butavo aukštumų, kur buvo įsitaisę sovietų žvalgai, pakilo dūmai.

Tuo pat virš galvų praskrido antra stukas banga, paskui trečia, ketvirta, penkta... Trijų kilometrų fronte ir penkių šimtų metrų gilumon

į priešo pozicijas buvo numesta ir beveik vienu laiku sprogo du tūkstančiai penki šimtai bombų. Leyko batalionas laukė pasislėpęs už geležinkelio pylimo. 15-tos kuopos vyrai ant pečių turėjo sunkiuosius kulkosvaizdžius. Jų vadas lt. Metzner sekė laikrodžio rodyklę, karts nuo karto mesdamas žvilgsnį į pakarų kampa, kur bataliono vadas irgi žiūrėjo į laikrodį.

Dar dešimt sekundžių. Dar penkios ir sprogimų triukšme pasigirdo kapitono Leyko balsas:

-- Pirmyn!

Visu frontu nuo Fastovo ir Bielgorodo visi batalionų vadai tą pačią sekundę rėkė kaip ir Leyk.

Metzner matė, kaip kapitonas Leyk pakilo ir pirmas peršokęs per pylimą, pasileido pirmyn į atvirą lauką. Visi žinojo, kad ši lauko dalis be jokios priedangos yra geriausias rusams taikinytis. Ir taip Leyk aplėdo savo štabą, kad atstojus bataliono priešaky šiuo pavojingu momentu. Užpakaly kapitono, kaip keliaujantys paukščiai, pajudėjo kuopos ir būriai kautynių formoje. Vado pavyzdys visus uždegė, kartu ir Metznerį, kuris išsoko su savo vyrais nešančiais sunkiuosius kulkosvaizdžius, sekdamas kapitoną Leyk iš kairės per keletą metrų.

Skubėdami pionierių nuvalyta nuo minų lauko juosta, visi susimaišė, lydimi puolimo tankų.

Nežiūrint aliarmo, sovietų VI armijos kariai buvo nustebinti vokiečių puolimo smarkumu, o ypač oriniu bombardavimu. Tą vokiečiai išnaudojo gerai įsireždami į no man's land. Užpakaly jų jau riedėjo šarvuočiai ir ryšių automobiliai. Visi skubėjo kuo greičiau užimti naujas pozicijas aukštumoje.

Bet rusų jėgos pasiliko nesunaikintos ir pradėjus pirmajam sąmyšiui artilerija atidengė ugnį į vokiečių puolimo lauką. Prie Butavo Grossdeutschland divizijos šarvuočiai buvo laimingesni. Ten sovietai buvo išmušti iš pozicijų. Žvalgybos punkai buvo užimti. Dešiniame sparne SS šarvuočiai irgi atėmė iš sovietų Jachontovo ir Strelskojo aukštumas. Kiek sunkiau sekėsi kairiajame sparne prie Gercovkos. Čia kapitonas Leyk krito, Metzneris sunkiai sužeistas ir trečdalis 15 kuopos vyrų liko gulėti lygumoje. Kitos kuopos dėl stiprios artilerijos ugnies negalėjo pajudėti. Dabar buvo judama pirmyn tik po pėdą, bet artėjant vakarui vokiečiams visdėlto pasisekė pasiekti aukštumą ir turėjo laukti nakties, kad pilnai užimtų Gercovkos kalvą ir kaimą...

Liepos 5 d. 1 val. ryto kai už dviejų valandų turėjo prasidėti Zitadelle

operacija, plk. Albrecht teiravosi ryšininkų kapitono Mainwald ar jau užmegstas ryšis su armijos artilerija.

-- Dar neturime ryšio.

Už pusvalandžio vėl teiravosi ir vėl neigiamas atsakymas. Likotik ketvirtis valandos iki ofensyvos pradžios. Pagaliau tik 10 minučių. Jei Grossdeutschland būdama ofensyvos centre pasiliks be ryšio su artilerija, visa operacija galės būti sukompromituota.

Pagaliau visi lengviau atsiduso. Mainwald pranešė:

-- Ryšis atstatytas.

Kaip tik laiku. Tuoju metu perduotas įsakymas: "Pasiruoškite ugniai! Pasiruoškite ugniai!"

Albrecht prie telefono davinėjo įsakymus postų vadams:

-- Už minutės prasižada H valanda. Aš pradėdau skaičiuoti.

Ir jis ėmė skaičiuoti. Du šimtai trisdešimt tikstančių kareivių Pietų armijų grupės išgirdo artilerijos pragarišką trenksmą ir tuo buvo pradėta Zitadelle operacija.

Už dviejų šimtų kilometrų šiaurėje IX armija, vadovaujama Modelio, irgi laukė ofensyvos pradžios. Liepos 4 d. nebuvo išleista nė vieno šūvio. Priešais centrinio fronto vadas gen. Rokosovskis irgi buvo užaliarmavęs savo karius nuo liepos 3. Išvakarėse vyriausias štabas išpėjo apie galimą vokiečių ofensyvą. Jis žino, kad didžiausias smūgis bus taikomas į dešinįjį sparną, kur stovi XIII ir LXX armijos, tad įsakė atidžiai stebėti minų laukus, kurios apsaugo svarbiausią gynybos liniją. Ir tas jam davė svarbių informacijų.

Apie 10 val. nakties būrys vokiečių, bevalančių lauką nuo minų, buvo užklupti ir į rusų rankas pateko korporalas Bruno Fermello. Jis pasakė, kad pašalinus minas, 3 val. 30 min. ryto vokiečiai pradės puolimą per minų laukus. Tos žinios tuo pat metu buvo perduotos Rokosovskiui ir centro fronto vadas pasiruošė atmušti siurprizą. Naktis buvo šviesi ir vokiečiai rėkė paskutinę savo cigarete. Kaip tik šį momentą Rokosovskis pasirinko ir jis pradėjo puolimą. 1 val. 10 min. so-

vietų artilerija atidengė smarkią ugnį. Modelio štabe tuo pat metu, kad rusai pradėjo priešpuolimą šaudymą ir tuo užgrius ant vokiečių pozicijų. Už valandos šaudymas nutilo, bet puolimo nesimatė ir vokiečiai atsiduso. Ir kaip buvo numatyta, kai liepos 5 rytas pradėjo aušti, 3 val. 30 min. vokiečių artilerija savo keliu atidengė ugnį. Dar niekad Rytų frontas nematė panašaus spektaklio.

Kursko kautynės buvo pirmasis ir paskutinis dviejų milžinų susitikimas. Liepos 5 vakarop situacija buvo palanki vokiečiams, bet rusai nepasidavė panikai matydami sunkiuosius vokiečių tankus "Tigrus" ir "Ferdinandus", kurie skynėsi tarp jų kelių. Gerai pasislėpę prieštankiniuose apkasuose, rusai praleido tankus, bet paskui užvirė smarki kova su sekusiais paskui tankus pėstininkais, tuo tarpu tankai riedėjo pirmyn, galvodami, kad laimėjo. Reikėjo juos atšaukti atgal, kad išgelbėtų pėstininkus ir kai iš naujo jie atnaujino progresavimą, turėjo būti atšaukti, nes pradėjo trukti degamosios medžiagos ir patrankoms šovinių. Bet vis dėlto buvo išskverbta giliai į sovietų pozicijas.

Didžiųjų vienetų vadai greit suprato padėtį ir visi buvo vienos nuomonės: "Niekur puolimas rusams nebuvo staigmena. Jie laukė puolimo. Tai patvirtino belaisvių apklausinėjimas".

(Bus daugiau)

IŠ KITOS PUSĖS...

Savo 79-tajame "Dialoge su kraštu" Bronys Raila ilgiau sustojo prie Noreikos 'kazuso' ir tarp kitko teigia, kad tai esąs 'vaizdas atvejis... jog esame likimo pasmerkti patetiškai kankintis nuolatiname konflikte tarp sunkiai išderinamų prieštaravimų!' Aš ne prieš 'patetiką' iš principo. Ji kaip kada reikalinga ir gyvenimą pagražina. Man tik atrodo, kad yra atvejų kada ji netik nereikalinga, bet net viską sugadina. Kad ir 'bendravimo' su kraštu atveju.

Mat, iš kitos t.y. mano pusės žiūrint Noreikos 'kazusas' duoda apmatų tai taisyklei, kurios kaip paparcio žiedo ieško visi mūsų veiksniai ir neveiksniai. Būtent, Noreika atvažiuo į Chicago kaip eilinis žmogus. Čia jam buvo suruoštas eilinis koncertas be jokio politinio užsiangažavimo. Kas norėjo, nuėjo ir paklausė. Vieni buvo daugiau, kiti mažiau sužavėti, o kai kurių fantazija taip buvo sužadinta, kad jiems Noreika pasirodė esąs Kipro Petrausko nelegalus sūnus, be abejo, tikras patriotas, bet... jo ponija galėjusi būti saugumo agentė. Kam, aišku, nebuvo patikimų duomenų.

Jokių demonstracijų Chicagoje nebuvo, nes faktinai nebuvo ir prieš ką demonstruoti. Tuo tarpu New Yorke Noreika buvo parodytas kaip specialus sovietų eksponatas ir tai iššaukė labai suprantamų ir pagirtinų demonstracijų ar piketavimų! Mes mielai pasikalbame su atvažiuosiais iš Lietuvos, nepaisant jų ten turimo statuso, jei tai galime padaryti privačioje atmosferoje, tačiau daug kas neitų į to svečio paskaitą ar koncertą, jei ji pristatytų sovietinis pareigūnas ar vietinis žinomas komunistas. Žinia, čia galima būtų išžiūrėti tam tikro prieštaravimo, bet ar jo nėra visame visų žmonių gyvenime. Juk ir toks kilnus dalykas kaip meilė yra sukaustyta religiniais ir valstybinės teisės formalumų pančiais, kurie tam tikrais atvejais gali pasirodyti absurdiškais prietaisais.

Pagaliau, tai nėra mūsų tautinė problema, bet visos žmonijos. Pavyzdžiui, amerikiečiai su ja susidūrė išgavę 'Pueblo' laivo jūrininkus. Kas jie: herojai ar išdavikai? Grynai formaliai žiūrint jie nesilaikė oficialaus 'code of conduct' reikalavimų, tačiau ar tai nebuvo pateisinama susidariusių aplinkybių? Tai sunkus klausimas iš 5 admirolų sudarytam 'court of inquiry'. Tikrai nelengvesnis negu kuriai nors mūsų komisijai kuri norėtų išvesti 'bendravimo' taisykles.

Nepaisant visų aiškinimų, traktatų ir dialogų, (tų, deja, tik iš vienos pusės), man ir toliau atrodo, kad reikia pasitikėti eilinių tautiečių sveiku protu, kuris, kaip ir Noreikos atsitikimu, randa labai tinkamą išeitį. (vm)

LITUANISTIKA FORDHAMO
UNIVERSITETE

Fordhamo universitetas jau 12 metų ruošia lituanistikos kursus vasaros semestro metu. Per tą laiką apie 300 studentų perėjo per šiuos kursus. Atsižvelgiant į šių metų ypatingą paskirtį, lituanistikos programa Fordhame praplečiama ir sustiprinama. Iki šių metų kursai būdavo tik kolegijos lygio, bet šią vasarą bus ir du aukštesnieji kursai (graduate).

Šią vasarą Fordhamas stengiasi sutelkti, kiek sąlygos leidžia, stipresnes jėgas ir suburti didesnę klausytojų skaičių. Nuolatiniais dėstytojais kviečiami profesorai: A. Senn'as, A. Salys, V. Čižiūnas, A. Vasys ir asistentė R. Salytė. Svečiais lektoriais kviečiami: dr. J. Pnznas, J. Brazaitis, dr. St. Bačkis, dr. J. Kazickas, dr. A. Šlepetytė-Janačienė, St. Barzdikas, dr. A. Klimas ir dr. K. Ostranskas. Svečiai lektoriai kviečiami ciklui paskaitų iš Lietuvos istorijos, archeologijos, lite-

ratūros ir tautosakos. Dr. St. Bačkis kviečiamas su paskaita tema "Mūsų jaunimas ir Lietuva".

Šių metų lituanistikos programą Fordhame globoja JAV LB švietimo Taryba. Ji paskyrė dvi pilnas stipendijas (iki \$800) aukštesniųjų (graduate) kursų studentams. Kandidatai toms stipendijoms turi būti lietuviai studentai — kandidatai (graduate), arba kolegijos IV kurso studentai, kurie studijuoja kalbas ir filologiją. Jie turi užpildyti anketą, pristatyti mokslo pažymėjimą ir dviejų savo profesorų rekomendaciją, o taip pat rekomendaciją vietos LB, arba kurios nors jaunimo organizacijos. Visi dokumentai turi būti pristatyti iki bal. 1 d.

Kolegijos kalbos kursams taip pat yra kelios stipendijos po \$200, bet jų neužtenka. Tikimasi, kad mūsų visuomenė parems mūsų stipendijų fondą, kad nereikės atstumti nė vieno jau-

nuolio, kuris norėtų studijuoti lituanistiką. Kandidatai šioms stipendijoms turi parašyti prašymą laiško formą ir užpildyti anketą.

INFORMACIJŲ IR ANKETŲ reikalų kreiptis: The Lithuanian Program, Fordham University, Box AA, Bronx, N. Y. 10458.

AGGRESSIVE 7-year-old company that has doubled its business every year is looking for men with mechanical aptitude that want an opportunity to grow with our company. Must be responsible and willing to bustle. Apply in person, no phone calls. Nu-Process Ind. Inc., 13374 Farmington Rd., Livonia, Mich. (4-7)

M/F HELP

OPPORTUNITIES FOR PROFESSIONAL PERSONNEL
CHIEF TECHNOLOGIST
Starting salary, \$10,000-\$10,800.

REGISTERED NURSES

All services starting salary \$3.33-\$3.72 per hour plus shift differential. 280 bed hospital located in central Michigan offers excellent personnel policies and liberal fringe benefits. For information call 517-723-5211 or write: MEMORIAL HOSPITAL, West King St., Owosso, Michigan. Attn. Mr. W. Harris Personnel Mgr. (2-6)

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ

PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

K a i n o s ž e m o s — Pasirinkimas didelis.

APSILANKE — ĮSITIKINSITE.

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published Two Times a Week
every Wednesday and Friday
by American Lithuanian Press Radio Ass'n.
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$13.00. Single copy 15 cents.

Editor Vytautas Gedgaudas.

Business Manager Kazys S. Karpius.

Dirva išeina trečiadieniais ir penktadieniais.
Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00.

Redaktorius Vytautas Gedgaudas.

Reikalų vedėjas Kazys S. Karpius.

Straipsniai, išskyrus vedamuosius, reiškia jų autorių
nuomonę.

JEI REMSIMĖS, KAS TEIGIAMA

Tautos ir žmonės praranda garbę ir susinaikina dvasioje, kai aplinkui dairoi tik neigiamybių ir, lyg pikto demono apsėsti, ieško kaip labiau susiniekinti savybėje.

Pirmasis ir vėliausias Lietuvos prezidentas Antanas Smetona, kurio 25 metų mirties sukaktį šiomis dienomis prisiminėme, per daugelį metų buvo mūsų daugelio mėgiamiausias taikinyš išlieti paniekai, partinei ar pasaulėžiūrinei neapykantai, net įrodinėjimams, kad tik dėl "smetoninio režimo" Lietuva taip negarbingai vėl neteko nepriklausomybės. Atrodo, kad juo daugiau koks žmogus sumaniai dirbo valstybės atstatymo ir jo savaip, bet nuoširdžiai suprastos tautos gerovės labui, tuo su didesniu įtūžimu būtų reikalinga ieškoti jo veiklos žemųjų motyvų ir aiškinti, ką jis pirmiausia blogopadarė ir kiek mūsų daugelis dėl jo prikentėjome.

Sukakties proga buvęs ilgametis Dirvos redaktorius K.S. Karpius štai vėl priminė, su koku šalčiu ir priešiškuumu tam tikros Amerikos lietuvių srovės tremtinį prezidentą pasitiko Amerikoje 1941 metais ir dar prieš jo atvykimą. Dėl jo "prasto vardo" tuomet vos susiorganizavusios ALT-bospirmininkas, vienas iš Amerikos liet. katalikų srovės vadų, L. Šimutis posėdyje paklausė: "Kas čia būtų galima padaryti, kad Smetona į Ameriką neatvažiuotų?"...

Tokie, mat, rūpesčiai kildavo prieš 38 metus. Tačiau dar ir pernai kitas įžymus lietuvis, Lietuvos katalikų politinės srovės vadas prel. M. Krupavičius per Varpo žurnalą pareiškė, jog Smetonos vadovaujamų tautininkų diktatūra "mums buvo sunkenė, negu lenkams Gomulkos" (!)...

Bet laikas bėga, kuris vieniems, matyt, žaizdas gilina, o kitiems gydo ir ramina. Tospačios katalikų srovės dienraštis Draugas (1969.I.4.) pirmojo Lietuvos prezidento mirties sukakčiai paminėti Pr. Gr. (berods, kun. P. Garšvos) vedamajame jau ryžosi pažiūrėti į prezidento ir tautos tragediją visai iš kitos -- iš šviesiosios pusės.

Pažvelgdamas į didžiulį pozityvų A. Smetonos valstybinį, politinį ir kultūrinį vaidmenį laisvei atgimusios tautos gyvenime, laikraštis bene pirmą kartą po kelių dešimtmečių prieina išvadą, diametriškai skirtingą anksčiau minėtoms. Jis rašo: "Šiandien į velionį prezidentą mes žiūrime kaip į buvusį nepriklausomos valstybės šviesų žiburį, kurin dabarties sutemose krypta mūsų akys, kai mums reikia kovoti už savo kalbą, už išlikimą ir už laisvę".

Katalikų dienraštis ne mažiau teisingai šią mintį apibendrina, toliau pareiškdamas, kad "kovotojo už laisvę A. Smetonos šviesus prisiminimas turėtų paskatinti sekti visais praeities kovotojais ir dabartyje pilnai atiduoti duoklę Lietuvos laisvei, tautos kultūrai ir tautiniam išsilaikymui". Nes - "reikia ieškoti tų atspindžių, kurie skatintų mus kovai už pavergtos tėvynės laisvę, ir tokiems pat troškimams, kurie taptų tautos lūkesčių išsipildymu".

Gaila, kad šitokių išvadų teko taip ilgai laukti. Bet geriau vėliau, negu niekad.

Tautinė srovė nebe nuo vakar nuoširdžiai atstovavo ir dar vieną Draugo vedamajame dabar išreikštą pažiūrą, kad į tris buvusius Nepriklausomos Lietuvos prezidentus "išėivijos lietuviai žiūri kaip į šviesius praeities atspindžius likiminėse tautos sutemose ir kaip į valstybinio tęstinumo simbolius, laukiančius tapti nauja tikrove"...

Visų tų minčių akiratyje, deja, kaip tik dar ryškiau matyti, kiek daug ir kiek ilgai mes buvome įsižiūrėję ten, kur labiausiai tamsu ir kur buvo "sunkiau negu prie Gomulkos", mirkdami fanatizmuose, neapykantose ir trumparegiškume.

Jei pirmiau remsimės, kas mūsų tautos gyvenime buvo teigiama, šviesos ir kas jos ryškiųjų asmenybių dvasioje ir veikloje buvo kūrybiška, tuomet daugiau šviesos ir kultūros įgausime ir savo sąmonėje, o per tai žymiai tikslingiau pajėgsime atiduoti duoklę Lietuvos laisvei, tautos kultūrai ir bendram visų mūsų tautiniam išlikimui.

Tad su malonumu galime atžymėti ir įsidėmė-

Minim vieną nepriklausomos Lietuvos valstybininkų, patį iškiliausią prezidentą, ryškiausią ir populiariausią asmenybę. Antanas Smetona kūrė tautai savitą valstybinę santvarką, pačiuose pagrinduose išeidamas iš Lietuvos vidaus gyvenimo sąlygų, su atodaira į supusius Lietuvą kaimynus, į visus politinius vėjus, pūtusius iš toliau, siekusius lietuvių tautą.

Liet. enciklopedija A. Smetoną mini kaip -- Lietuvos prezidentą, laikraštininką, valstybininką ir humanitarinių mokslų docentą; A. Merkelio monografija pirmaisiais žodžiais ryškina A. Smetonos asmenybės dar platesnį išsišakojimą ir sako: "jis buvo visuomenininkas, laikraštininkas, kultūrininkas, politikas, mokslininkas ir valstybininkas". Neužmiršta nė tas -- Vaclovas Šliogeris yra davęs mums apibraižą: A. Smetona -- žmogus.

Palankiuose ir kritikuose raštuose bei kalbose apie Smetoną yra apščios medžiagos, ir ji vis auga, turtėja.

Ar yra ko naujo pasakyti apie A. Smetoną šiandien čia, kai minim sukaktį nuo jo mirties?

Kai skaitom jo biografiją, rodos, daug ką pamatom, ties daug kuo sustojam, susidomim. Tačiau esu pastebėjęs -- mes visada lyg prabėgam paskubom, kai skaitom jo gyvenimo eigą ir matom, kad A. Smetona yra baigęs Petrapilio universiteto teisių fakultetą, taigi, savo profesija jis buvo teisininkas.

Nesu girdėjęs neikalbų, nei matęs mažiausio rašytinio darbo apie A. Smetoną kaip teisininką, tad, kiek leidžia šio minėjimo laikas, stabteriu nors užuominomis prie šio jo asmenybės bruožo, kuris mano supratimu, buvo vienas iš pagrindinių jo ūgiui ir pranašumui.

Iš buvusių 3-jų Lietuvos respublikos prezidentų tik A. Smetona buvo teisininkas. Toks būdamas ypač prezidentūroje, jis turėjo plačiausias galimybes savo profesinio galvojimo panaudojimui ir sugebėjimų pasireiškimui. Taip ir buvo: visuose sunkumuose savo gyvenime jis rėmėsi teisiniu pasiruošimu, griežta logika, tikslumu ir teisinių normų pažinimu bei jų pritaikimu; jis tapo labai geru mokytoju ne vien studentams... ir tai ne iš universiteto katedros, o prezidentūroje...

Atsiminkim 1929 m. vyriausybės -- ministrų kabineto -- pasikeitimą pasėkoje nebesutarimų Smetonos su Volde maru. Po 1926 m. gruodžio 17 d. įvykio tai buvo gana sunki vyriausy-

ti pirmą tokį ryškų šviesos atspindį mūsų brolių politikuojančių katalikų spaudoje. Tikėkimės, kad šviesos aptemimų ateityje pasitaikys vis rečiau. Jeigu, žinoma, iš viso šiais laikais dar galima ko nors panašaus tikėtis...

ANTANAS SMETONA - TEISININKAS

Antano Diržio kalba pasakyta Bostone, minint A. Smetonos 25 metų mirties sukaktį

bės krizė, nes gi išsiskyrė ne vien politiniai draugai, bet abu jie buvo pajėgios asmenybės. O be to -- abu tapo netikėtai vienas kitam nenuolaidūs -- iki "truksplyš" laipsnio.

Čia ryškiausiai pamatom A. Smetoną, atsistojusį gyniman savo nusištatymo ministrų pirminką prof. Augustiną Voldemarą atstatyti iš pirmininkavimo kabinete, tačiau tuo pačiu ginantį ir tą konstitucijos nuostatą, kuris įgalina valstybės prezidentą tą veiksmą atlikti. Kitais žodžiais tariant, A. Smetonos veiksmas A. Voldemaro atžvilgiu buvo įstatyminis, teisėtas, kai tuo pačiu metu Voldemaras konstituciniu požiūriu, kaip min. pirminkas, buvo bejėgis, įstatymas jo negynė.

Bet gi to meto krizės gilumas atsirado ne iš aiškaus skirtumo tarp prezidento ir ministro pirmininko teisių ar galių, o iš to, kad A. Voldemaras ryžosi remtis visuomenine galia -- Geležinio Vilko organizacija, kurios tikruoju vyriausiu vadu buvo jis pats ir ėjo visu išsismaginiu palenkta A. Smetonai, kad jis atsisakytų, kad nenaudotų savo konstitucinės galios.

Čia A. Smetona pasirodė ne tik neperkalbamas, bet ir nenugązdinamas konstitucinių nuostatų gynėjas. Jis labai gerai žinojo atsiradusį ir augiantį sunkumą, kai ji gerbusi organizacija staiga buvo rikiuojama prieš jį, kad drums-timo darbas visuomenėje visada lengvesnis, negu apeliavimas ir rikiavimas tos pačios visuomenės į tvarką, tačiau ir to jis nebojo. Jis gynė respublikos prezidento galią, gynė konstitucijos teisinius nuostatus, kurie yra privalomai jam ir kiekvienam respublikos piliečiui.

Atsiminkim vieną 1932 m. atsitikimą. Tada Vals-tybės Taryboje buvo paruoštas didelis naujas Teismų santvarkos įstatymas, mūsų valstybės teisingumo žinybos -- teismų, prokuratūrų, notarų, ipotekų, kalėjimų, mažamečių drausmės auklėjimo įstaigų naujam veidui ir tų visų įstaigų darbų pagerinimui.

Staiga universitete -- teisių fakultete -- buvo sušauktas didelis studentų mitingas protestui prieš tą įstatymą. Tame mitinge kalbėjo ne tik studentai teisininkai, bet solidarumo ženklai, ir kitų fakultetų studentai. Ir ne vien studentai, bet ir prof. P. Leonas kalbėjo. Visiurmu ir įvairiais balsais, iki demagogijos

imtinai -- visi prieš įstatymą!

Maža to, kad kalbėjo, rėkė mitinge. To pasekoje buvo išrinkta delegacija eiti pas Resp. prezidentą ir Teisingumo ministrą su reikalavimu, kad naujojo įstatymo jie nepasirašytų, nes gi įstatymas esąs toks, jog sudaręs grėsmę didžiumos jaunųjų teisininkų karjerai, ypač ne tautininkams.

Be abejo, A. Smetona apie sąjūdį universitete sužinojo greit ir artimųjų bendradarbių buvotariamas tos "revoliucinės" studentų delegacijos nepriimti. O ir pati delegacija turėjo daug abejonių, ar bepriims prezidentas, kai mitinge buvo nesiskaityta su žodžiais, šūkais ir visas tonas buvo toli, labai toli nuo rimtumo.

Tačiau visų nustebimui -- prezidentas Ant. Smetona studentų delegaciją priėmė kitą dieną. Priėmė be eilės, ir ramiai iš klausė delegacijos reikalavimų, pabrėžtų pačios delegacijos, jog tai esą reikalavimai studentijos daugumos.

Po to A. Smetona paklausė delegatų: -- Ar tamstos visi penki esat studentai teisininkai?

Visi atsakė -- taip.

Kitas prezidento klausimas buvo toks: -- Kas tamstų esat skaitę Universiteto Statutą?

Visa delegacija tylėjo. Tai buvo ženklas, kad nė vienas delegacijos narys U. statuto nebuvo skaitęs. Delegacijos tylą jai pačiai buvo nemaloni, tą gerai žinojo ir prezidentas.

Tada prezidentas paaiškino: -- kai grįšit į universitetą, paskaitykit U-to statutą. Kažin, ar tamstos rasit jame, kad universitetui priklausom klausimai, kokį įstatymą priimt, kokį nepriimt.

Prezidentas atsistojo, padėkojo delegacijai už atsilankymą ir, paspausdamas kiekvienam dešinę, pridėjo: pasirašysiu tik gerą įstatymą; kiek žinau, universitetui priklausom tik aiškinti paskelbtus įstatymus, ir jei to nežino kai kurie profesoriai, tai pasakykit ir jiems, ką sakiau tamstoms.

Taip baigėsi delegacijos kelionė, jos paskirtis, o įdomiausia, kad tuo baigėsi ir visas ruoštas sąjūdis prieš įstatymo priėmimą.

Taip A. Smetona pamokė mus jaunus studentus, taikliai vietoj ir laiku atkreipdamas dėmesį į teisininkų darbo sritį -- daugiau už viską pažinti įstatymus.

Prisiminkim Lietuvos nepriklausomybės suteimas -- 1940 metus. Lietuvos vyriausybė gauna Maskvos ultimatumą, kurio reikalavimai Lietuvos vyriausybei pažeidžia valstybinį suverenitetą. Ultimatumė taip pat ir grąsoma: pra-

džioj žadama imtis priemonių Sovietų S-gos interesams apginti Lietuvą, vėliau tiesiog pranešama, kad raudonoji kariuomenė įžygiuos į Lietuvą. Akivaizdu, kad Lietuva pavojuje ir Lietuvos vyriausybė turi daryti greitą sprendimą.

Konstitucijos 141 str. nurodo: "Mobilizaciją, karą ir taiką sprendžia Respublikos Prezidentas Ministrų Tarybos pasiūlymu". Taigi buvo lauktina Min. Tarybos pasiūlymo tuč tuojau. O tuo tarpu, prezidentui prašius visų ministrų pasisakymo, visi ministrai tylėjo.

Tada pats valstybės prezidentas prabilo, kad Maskvos reikalavimai yra dideli, jais kišamasi į Lietuvos valstybės gyvenimą, tad ir ultimatumą siūlė atmesti. Jei raudonoji kariuomenė peržengtų Lietuvos sieną -- tada reikią pasipriešinti.

Mes aiškiai matom, kad A. Smetona vykdė Lietuvos konstitucijos imperatyvą -- laikėsi įstatymo raidės ir konstitucijos dvasios. O Ministrų Taryba savo nuomonėse suskilo. Dauguma ministrų pasisakė -- ultimatumą priimti! Prie tos daugumos dar prisidėjo kariuomenės vadas su gen. štabo viršininku, toj daugumo atsidūrė Min. Tarybos pirmininkas su savo pavuotoju.

Konstitucijos 138 str. įgalina Resp. Prezidentą leisti įsakymus krašto gynimo rikalais, tačiau tas pats straipsnis nustato, kad toks prezidento įsakymas yra reikalingas Min. Tarybos primininko parašo. Kai min. pirmininkas pareiškė tokį nusistatymą, A. Smetona nebegalėjo nė įsakymo duot, t.y., jis negalėjo duoti konstitucinio įsakymo.

Ir šią sunkią valstybės valandą matom A. Smetoną žinantį konstituciją ir elgiantį pagal ją. Jis laikėsi konstitucijos išvėrimingai. Ir kai matė, kai kuriuos ministrus nebebojancius valstybės pagrindinio įstatymo, jis ištikimumą prisiektai konstitucijai begalėjo užantspauduoti pasitraukimu iš krašto. Priešui rankos nepaduot!

Ir, vis dėlto, dėl A. Smetonos, kaip valstybės prezidento, pasitraukimo iš krašto debesėliais plauko kontraversinės nuomonės. Jei dėl to A. Smetona yra kontraversinis asmuo, tai prisiminkim šiuo momentu asmenį, jau taip pat išėjusį iš šio pasaulio, prisiminkim Bronių Balutį, gerbiamą visų, turbūt, be išimties.

1920 m. Lietuvos vyriausybė buvo gavusi Želigovskio ultimatumą, jo kariuomenė žygiavo Lietuvos gilumon su grėsme užimti ir Kauną.

Tada Lietuvos vyriausybė su min. pirm. dr. K. Grinium buvo nutarusi Želigovskio ultimatumą priimti. Nėra duomenų, kokį vaidmenį atliko ano

(Nukelta į 6 psl.)

"DIALOGAS SU KRAŠTU" (81)

BRONYS RAILA

"PRIIMTI IR PASKELBTI" ...

1968 m. Vliko seimas savo paskutinėje sesijoje įgaliojo vyriausią institucijos pirmininką pasveikinti visus lietuvius ir visiems palinkėti "linksmy Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų". Tinkamai valandai išmušus, Vliko pirmininkas dr. J. K. Valiūnas tatau ir padarė, specialiaime pareiškime paminėdamas, kad šioje Vliko sesijoje buvo "susikaupta ties keliomis problemomis, o ypač ties pačiu svarbiausiu klausimu – Lietuvos iš rusų okupacijos laisvinimo klausimu".

Ta proga pirmininkas, tarp kitko, dar ir nuo savęs pridėjo gražią nuomonę, kad "visi seimo darbai ir nutarimai buvo paskirti stiprinti kovai, kuri atneštų lietuvių tautai laisvę, o valstybei grąžintų jos nepriklausomybę". O po to dar užsiminė apie "visų mūsų tikėjimą" poetiškai tardamas: "Visi tikime, kad Kalėdų spindinti žvaigždė nušvięs pavergtųjų ir laisvųjų lietuvių bendros kovos kelius, i pergale vedančius".

Anąkart atidžiau peržvelgę Vliko sesijos nutarimus, greičiau gavome išpūdį, kad sesijos susikaupimas nebuvo labai gilus: paskelbtieji nutarimai itin nenaui, neoriginalūs, nekovingi, be pergalės įkvėpimo. Tad labiau beliktų pasitikėti spindinčia Kalėdų žvaigžde. Truputį sudvejojęs, ar tikslu ir ar būtinai reikia religinius simbolius naudoti mūsų žemiškos politikos tikslams, aš labiausiai ieškojau Vliko nutarimuose žvaigždės, kuri nušviestų "pavergtųjų ir laisvųjų lietuvių bendros kovos kelius".

Taigi, jeigu jau ne jų bendradarbiavimo, tai bent veiksminio bendravimo, bent žodinio dialogo kelius ir kryžkeles.

Susikaupta atidėti

Juk argi tai ne svarbiausia dabar?

Tačiau Eltos komunikatas, suminėjęs kelis kitus labai "svarbius" nutarimus, galiausiai tik keliom eilutėm pranešė, jog seimas svarstęs dar vieną klausimą – bendravimo su Lietuva klausimą. Buvo jis pasvarstytas, bet, matyt, pasirodęs per sunkus plikomis rankomis kilnoti, ir todėl padėtas po stalu. Esą, tuo reikalu nutarimą vėliau priimti ir paskelbti pavesta Vliko Tarybai.

Ir štai kas atsitiko Laisvės Kovos Metų išvakarėse! Toks pagrindinis klausimas, kuris lietuvių pavergtųjų ir laisvųjų lietuvių bendros kovos kelius, visai nebuvo apspręstas, arba vieningo sutarimo dar nepavyko rasti. Visa mūsų liaudis jo gal labiausiai laukė, jos tarpe aš pats ypač, nes tebėra daug neaiškumų ir visokios nežinios mūsų kelių kryžkelėse, kur neramūs ir susinervinę kiti gal ir apžlibę tebevaikštinėjama nuo vienos rodyklės prie kitos rodyklės.

Gi jei klausimo sprendimas atidėtas ir pavestas komisijai, tai jau žinom, ką tokiais atvejais reiškia. Blogai! O ypač blogai Clevelando veiksmų konferencijos rezoliucijai tautinės drausmės reikalu. Rezoliucija ne tik nepakartota ar sugriežtinti nepapildyta, bet ir nepaminieta.

Kaip gaila, kad, išskyrus bendriausius nutarimus, rezoliucijas ir principų deklaracijas, šiaip jau retai iš mūsų spaudos tegalima patirti pilną teisybę gyvybiniais tautos reikalais. Matai dažniausia lyg parodai išstatytas paukuotas tautos vadų skulptūras ir gali paskaityti tartum nuo Sinaus kalno dar syki lygumon atneštas naujų Dešimt Dievo Prisakymų lenteles, o paties gyvenimo alsavimo ir mūsų rungtynių dėl "aukso versio" bei kitų tuštybės bokštų taip ir nėra. Mes neturime tikro vaizdo, o dažniausiai tik krutomųjų lėlių teatrėlių. Taip krinta mūsų pasitikėjimas ir pareiga rimtai žiūrėti nors ir į nerimtus dalykus.

Bet jei mano "Intelligence Service" bičiulis iš New Yorko teisingai laiške rašė, tai pagal jo informacijas, vis dėlto bent dviejų partijų generolai labai energingai kurstę seimą tuoju pat priimti naują ko griežčiausią rezoliuciją prieš visus diversantus. Bet per ilgai susikaupęs ir persidirbęs seimas pavargo. Iš 39 tikrųjų tautos atstovų, turinčių teisę balsuoti, posėdyje bėpaliko tik 18, ir net jų nuomonės pasidalino lygiomis – 9 prieš 9. Tai ką tu, vyre, šitaip besusikaupsi demokratiškai nutarti...

Praamžius mus saugo

Kol nebuvo apsvaistytas ir pozityviai išspręstas tasai, anot dr. B. Nemicko, maksimum intelektualinių pajėgų sutelkimas Lietuvos laisvinimo institucijos darbe, kol dar tiek aiškių neaiškumų ir painiavos, visuotinės apatijos ir vadais pasijutusių pavienių stiprių asmenybių karščiavimosi, – tai gal ir gerai, kad budri Praamžiaus akis dar mus maloningai saugo, idant nepakeltume kovos kardo ne laiku ir be reikalo, ir kad jo per greit nenuleisume be garbės (kaip mums daugeliui ne kartą atsitikdavo seniau, o lygiai ir praėjusiais laisvės kovų metais)...

Man tik nuostabu, kaip teisingas vienu atžvilgiu buvo anas prancūzų gamtininkas Buffonas, kuris kadaise pats pirmas aiškino, kad stilius – tai patsai žmogus. Ir Eltos komunikatas apie naują Vliko nutarimą – tai patsai Vlikas, lašas lašan. Bendravimo su Lietuva klausimu, esą, "Seimas pavedė Vliko Tarybai tuo reikalu priimti nu-

tarimą ir paskelbti"... Pavedė...priimti...paskelbti. Nebegali būti biurokратиškesnio stiliaus institucijoje, kuri dėl laisvojo pasaulio sąžinės aptemimo ir mūsų pačių pasibaisėtino šykštumo nebepajėgia išlaikyti net savo nuolatinio biuro. O biurokратиškumas be biuro yra jau visiška tragika.

Turbūt, atsargus delsimas "tuo reikalu" yra žymiai išmintingesnė taktika. Pamoką jau turėjome. Clevelande jau buvo išleista 40 apaštalių rezoliucija su nutarimais, ir kas iš jos gavosi? Vėliau "Bendravimo su Lietuva" brošiūros autorius visu savo sausu ir šlapiu paraku turėjo ją ginti, aiškinti, papildinėti ir, it šv. Tomas Akvinietis, skolastišku metodu dėstyti dešimt Vaitiekūno įsakymų – analizuoti dešimtį paskirų atvejų, kada tas bendravimas yra tikslingas ir netikslingas, kada privatinas, oficialingas, naudingas ar žalingas.

Tačiau naujų neaiškumų ir murmėjimo kilo beveik dar daugiau, ir nepaklusnybė drausmei nesiliovė. Ne, aš nenoriu kartoti klaidos ir negalėčiau to daryti. Nerašysiu katekizmo, nes šioje problemoje jo negali būti: per greit instrukcijos virsų nepilnos ir net klaidingos. Ši problema neišsprendžiama biurokratiniais nutarimais, ypač kai jiems stinga kariuomenės, policijos ir teismo galių, ir kai jų protingumui bei realumui paremti tevartojami grubūs smerkimai ir patriotiškai karingi šūkliai, o ne racionalus ir žmogiškai šiltas itikinimas.

Ateina sunkūs laikai

Tad iš anksto reiškiu abejonę, kad garbingieji mūsų tautos atstovai gal dar ir sekandioje seimo sesijoje to prakeikto klausimo galutinai neišspręs.

Joks genijus neaptars visų atvejų begalinės ir kintančios įvairybės. Neapreps jos sudėtingumo, prieštarybių, įvairiausių personališko elementų. Dar sunkiau prie rašomojo stalo įveiks skubiai atstatyti sveiką pusiausvyrą tarp mėgėjiškos ir diletantiškos, dažniausia išpūstai teatrališkos mūsų "didžiosios politikos" bismarkų ūžavimo ir -- rezistencinės taktikos įmantrumų, jos laimėjimų ir nuostolių, klaidų, rizikos ir mizerijos.

Kaip mes sudilom ir minties vingiais iš dabarties bėgam ne į ateitį, bet į praeitį, kur viskas aiškiau, kur nebereikia skausmingai galvoti ir užtenka tik atsiminti! Juk ir be nutarimo kiekvienam seniai aišku, kad mes neatšaukiamai stovim, mažų mažiausia sėdim ir daugumas gulim dėl Vasario 16 Akto galios atstatymo, ir niekam nėra abejonės, kad Lietuvos įjungimas į SSSR buvo neteisėtas smurtas.

O prieš mus stovi lietuvių tautos dabartinis gyvenimas ir jos likimas – dalykas painesnis, gaivališkesnis ir didesnis už visokias rezoliucijas. Vargu tikslinga skubėti "priimti" žalius nutarimus, kur pirmiau reikalingas ko giliausias, Vliko vicepirmininko dr. B. Nemicko jau pajustas intelektualinis įžvalgumas, o tai tarp kitko reiškia – sugėbėjimas ištirti, suprasti, pramatyti, rasti magišką giją konfliktų sintezei.

Vis giliau ir ilgiau užduosiman įstringant Lietuvos problemai, ateina sunkūs laikai, kurie labai rūšiai bandys mūsų protus ir "testins" mūsų inteligenciją. Baisius ugnies krikštus išgyvenusi lietuvių tauta tėvynėje, atrodo, buvo priversta rasti ir be mūsų pagalbos randa vieninteliai galimus kelius savo egzistencijai išlaikyti. Jie neretai yra ydingi ir blogi, bet kartu ir reliatyviai geriausi, nes šiam laikotarpiui geresni už mirtį ir tautos namų nebeatstatomą sunaikinimą.

Vieno patriotizmo nepakaks

Kas kita išeivijoje, kuri konkrečių Lietuvos okupacinių ir eksterminacinių sąlygų yra nesaistoma ir, kaip sakom, laisva.

Tad ji "laisviau" žiūri ir į bet kokius išbandymus savo inteligencijos, kurios kokybės lietuviškoje politinėje ir kultūrinėje išeivių veikloje, beje, vis mažiau patys iš savės bereikalaujame. Dabar gausėją psichotiški išrėkimai, kad užsienio lietuviai intelektualas, ypač jeigu jis dar būtų "liberalas" priklauso labai įtartinų žmonių ir potencialių Lietuvos išdavikų sluoksniui. Negalvoti, nemąstyti, – štai būtų išmintingiausias atsiliepiamas dabarties iššūkiams. Svarbiausia – tai mums reikalingas valstybingumas (be valstybės) ir patriotizmas, kuris turi būti palaistomas kibirais priesaikų apie žūtutinį pasiryžimą kovoti, – be abejo, pasiryžimą ir kovą paliekant ant stalo ar tribūnos su paskutiniu parašytu ar pasakytu žodžiu. Gangreit kiekvienas, kuris sugebės patriotizmą papuošti ko išpūdingiausiu naivumu ir kvailumu, ras pas mus susižavėjusių gerbėjų, laikančių jį iškilu kalbėtoju ir rašytoju.

Kas yra inteligencija? Skrybėlė, kaklaraistis ant baltų mariškinių ir portfelis rankoje, kaip kadaise Lietuvoje buvo įprasta vaizduoti provincijos inteligentą? Dabar nebe taip. Yale Universiteto kapelionas William Sloane Coffin neseniai suminėjo kiek didesnis inteligentui reikalavimus. Anot jo, tikrosios inteligencijos testas yra ne tai ką žmoneš žino kaip daryti, bet kaip jie elgiasi tada, kai nežino kas daryti.

Taip dalykams gulint, mes jau esam priėmę ir paskelbę visą eilę per skubių sprendimų ir nutarimų. Nevykdomų ir neįvykdomų, – vadinasi, ne per labiausiai protingų. Tad gal dar pakentėkim nežinojime. Nes tikrasis inteligencijos testas gali per liūdnai parodyti, kad mes jos nebeturime.

DANA

MEČYS VALIUKĖNAS

Chicago Lietuvos opera išleido atskira knyga Danos libreto originalą, kurio autoriumi yra Stasys Santvaras. Prieš originalo tekstą knygoje duodama Danos turinio santrauka.

Santvaro libretas kalbos požiūriu gana spalvingas ir gražus, eiliavimas sklandus, nors vietomis ir blankus, bet juk tai nėra poezija, o operos aktorių monologai ar dialogai. Daugelyje vietų ir Danoje skamba gražus ritmas ir aiškūs kirčiai.

Bet operai svarbiausia jos muzika, melodija, o ne libreto žodžių lyrika ir melodizingumas. Todėl įdomu susipažinti su prof. V. Jakubėno rašiniu, Danos muzikinių vertinimų. Keletas sakinių iš jo rašinio:

"Operos Danos chorai yra gausūs: jie melodingi, daugiau ar mažiau santūrios harmonijos, kai kur visai liaudiški...

Solistų partijos parašytos irgi su dideliu atsižvelgimu į operos meno ir dainininkų reikalavimus. Jų stilius kiek naujesnis, bet melodijos linija lengvai išdainuojama, vokališka...

Danoje girdime duetų, tercetų, kvartetų ir, veikalų gale, turime net kvintetą; jie visi parašyti gražia polfonine linija ir vokališku supratimu, nors yra nelengvi išmokti.

Opera Dana yra pirmasis to pobūdžio Juliaus Gaidelio veikalas. Ji rašyta kompozitoriui glaudžiai bendradarbiaujant su poetu Stasiu Santvaru, kuris nėra tik poetas, bet ir dainininkas, buvęs Kauno Valstybinės Ope-

ros narys, 1934-1942 m. valst. teatro oficialus operinių libretų vertėjas į lietuvių kalbą...

Tikėkimės, kad mūsų operos vieneto ryžtas susilauks pilno pasisekimo, kad opera Dana praskambės iš mūsų scenos visu įspūdingumu, atveriant mūsų klausytojams visus joje paslėptus muzikinius turtus, kurių yra apstu talentingoje ir vertingoje, bet nelengvoje atitinkamai įvykdyti Juliaus Gaidelio kūryboje", baigia savo studijinę Danos apžvalgą, prof. V. Jakubėnas.

HELP WANTED MALE

PRESS BRAKE SET-UP MEN
MATERIAL HANDLERS
SHIPPING CLERK HELPER - WITH
EXPERIENCE IN DRIVING SMALL
TRUCK.

Medium size. Job shop. Attractive
fringe benefits including hospitaliza-
tions & other insurance benefits. Plus
bonus plan. Year around work. Over-
time available.
SUN-LITE MANUFACTURING CO.
575 Bellevue, Detroit, Mich.
(4-10)

WANTED AT ONCE
JOURNEYMAN OR
1ST CLASS SKILLED
BRIDGEPORT OPERATORS
Must be able to set up work from
Blue Prints & Close Tolerance. Full
time. Top rates, and fringe benefits.
FULLER TOOL CO.
4000 W. 11 Mile, Berkley, Mich.
313 -- LI 5-7777
(2-8)

F E M A L E

SEWING MACHINE
OPERATORS

Experienced on single needle and
multiple machines. Steady work, nice
working conditions.
SWITLIK PARACHUTE CO.
1325 E. State St., Trenton, N. J.
609 587-3300
Ask for
Mr. RICHARD SWITLIK, Jr.
(2-11)

MALE HELP

MACHINE REPAIRMAN
EXPERIENCED ON
INJECTION MOLDING
MACHINERY & ASSOCIATED
EQUIPMENT.

A fast growing, good paying, interesting place to work.
Excellent starting rates with scheduled increases and
benefits.

LOCATED IN BROCKTON, MASS. AREA.

Call 617-947-0637

AFTER 6:30 P.M. WEEKDAYS & ALL DAY
SATURDAY & SUNDAY.

(5-6)

Photo Finishing

Experienced machine printers, teller balancers, and sorters for
professional photo color finishing plant. High wages, Blue Cross,
and paid vacations. Call:

Continental Photo Color Corp.

For Appointment and Interview
26 Quincy Ave., Braintree, Mass.
848-2300

(6-8)

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9
TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

MŪSŲ PASTOG² TEVIŠKĖS ŽIBURIAI NEPRIKLAUSOMAS LIETUVIS LIETUVIŲ KELEIVINIS DARBININKŲ SANDARA NAUJIENOS DRAUGAS LIETUVIŲ SPAUDOJE PASIDAIURIUS

“Draugui” priklauso padėka

Š.m. sausio 4 d. numeryje Draugas išsidėjo Pr. Gr. vedamąjį “Tautos tragedija šviesos atspindžiuose”. Straipsnyje prisimenama pirmojo ir paskutiniojo nepriklausomos Lietuvos prezidento Antano Smetonos dvidešimt penkerių metų mirties sukaktis. Straipsnyje gana objektyviai nušviečiamas Antano Smetonos nueitas kelias ir jo dėtos pastangos ugdyti lietuvių tautinę sąmonę bei valstybingumą. Jo įnašas į to meto lietuvių veiklą, kaip laikraštinko, teisininko, visuomenininko ir valstybininko, buvo labai veiksmingas ir žymus. Pažymima, kad A. Smetona nuo pat Mintaujos gimnazijos laikų iki paskutinių gyvenimo valandų, gyveno ir dirbo lietuvių tautos bei valstybės gerovei. Jame neliečiami politiniai reikalai ir nemažinamas jo įnašas į nepriklausomos Lietuvos gyvenimą.

Tokių straipsnių, parašytą gražiu ir kultūringu stiliumi malonu paskaičiuoti.

Kitaip reikalai atrodo paskaičius P. Stravinsko straipsnį L. Lietuvoje apie Ohio Gydytojų Dr-jos paskirtą premiją už žurnalizmą. Kaip žinoma, šią premiją gavo vienas iš pačių iškiliausių šio meto žurnalistų Bronys Raila. Pavaldžia ir kritiška savo plunksna Br. Raila sugeba aprėpti visas gyvenimo sritis: meną, literatūrą, politiką ir visuomeninę veiklą. Gražia lietuvių kalba, nevyndamas žodžių į “vatą” pasisako visais gyvenimo klausimais, iškelia naujų idėjų, duoda sugestijų, o taip pat nepasigaili diletantų ir savanaudžių ar garbėtroškų.

Suprantama, kritiški pasakymai dažnai nepatinka ne tik tiems, kuriuos kritikuoja, bet taip pat ir jų draugams ar net ir jų artimesnės idėjos sambūriams. Reaguojama. Prasideda spaudoje pešynės, pasigaibymai. Jei kultūringi stiliumi ir rimtai argumentuojami, yra

smagu pasiskaityti ir įneša gyvumo bei susidomėjimo vienu ar kitu laikraščiu. Bet jei yra žemo lygio, asmeninio pobūdžio, pasidaro neskanu ir koku skaityti. Dėl P. Stravinsko straipsnio jau teko skaityti kelis pasisakymus Dirvoje. Čia rado reikalo pasisakyti ir gana griežtoje formoje pasmerkti rašėvą žurnalistų s-gos pirm. V. Alantas, o iš gydytojų pusės dr. D. Degesys. Atrodo, kad to ir užtek, nes dauguma visada lieka pasyvi ir tik stebinti.

Atsimenu, prieš metus ar daugiau, ta pati gydytojų d-ja buvo atžymėjusi lietuvių bendruomenės veikėją Stasį Barzduką. Ar maža buvo kalbų dėl to, ar visi buvo patenkinti? Gerai, kad neatsirado tokio P. Stravinsko, tai reikalas baigėsi kalbomis ir laikraščiai Barzduko ne linksniavo ir jo neišsenginėjo, kaip dabar daroma su Br. Raila.

Taip reikalams klostantis, dr. Degesys jau pagrasino peržiūrėti kasmetinių premijų skyrimą ir nukreipti į stipendijų fondą, o ne atžymėti, kaip iki šiol buvo daroma, vieną kitą kultūrininką ar sambūrį. Tai būtų žingsnis atgal, o ne pirmyn. Ir būtų labai gaila, kad vieno neatsakingo asmens dėka, Ohio gydytojų draugija nutrauktų jau 12 metų praktikuo-tą vieno kito įvykio ar asmens atžymėjimą.

A. Juodvalkis

VISOKIE KOMUNIKATAI LAIKRAŠČIAMS PEILIS

Organizacijų vadovybės dažnai laikraščius užverčia komunikatais, kurių nemėgsta skaityti nei laikraščių skaitytojai, nei tų pačių organizacijų nariai.

Šis klausimas plačias diskusijas sukėlė Toronte PLB suruoštoje spaudos konferencijoje. Štai ką tuo klausimu rašo Tėviškės Žiburiai sausio 16 d. numeryje:

“Išsiaiškinus vieną kitą klausimą, planuoti neva spaudos konferencija tapo diskusijomis,

Tautodailės paroda Detroite

S. Kaunelienė

Detroito Centrinėje bibliotekoje lapkričio 6 – gruodžio 24 d. vyks lietuvių tautodailės paroda jau uždaryta. Dar bar baigiami parodos uždarymo darbai: virš 400 eksponatų grąžinimas ir bylų sutvarkymas. Netrukus liks tik dėkingumo jausmas visiems, kurie sutiko tokiam ilgam laikui paskolinti eksponatus, padėka ypač tiems, kurie patys pasiūlė ir pareiškė, kad jei ir žūtų tie dirbiniai, bet tokiai parodai negaila, padėka tiems, kurie talkininkavo, garsino, lankė ją, ar bet koki būdu prie jos pasisekimo prisidėjo. Liks gražūs prisiminimai, išpūdziai ir igyta patirtis, nes buvo pralaužti pirmieji ledai, suorganizuota pirmą tokio

Šlutas ir Radis atvykę iš Chicago filmuoja parodą. Gilumoje stovi tautiniais rūbais apsirengusi Audronė Vaitiekaitytė.

riaus parodos komisija, padedant eilei talkininkų.

Šioj parodoj buvo nutarta nepasitenkinti vien tik Detroite esančiais eksponatais, bet stengiasi gauti įdomesnių ir iš kitų miestų. New Yorko Atlanto rajono skautės paskolino gražią lietuvišką sodybą su kieme besilinksminančiu jaunu pavadintą “Linksmavakariu” ir medį išdeginatą Sibiro kankinių Mariją, B. Kvily 1862 ir 1865 (rusiškom raidėm) lietuvišką maldaknygę, arch. J. Mulkos jo suprojektuotą bažnyčių nuotraukas, U. Astrienės šiaudelių papuošalus, paveikslus ir margučius, kun. Lengvinas ir virš 50 asmenų paskolino audinius, senosios ir naujosios architektūros nuotraukas, gintarą, keramiką, medžio drožinius, medžio skulptūras, kryžius, smutkeilius, koplytėles, margučius, odos dirbinius, knygas, senovės ginklus, papuošalų rinkinius, muzikos instrumentus, istorinius albumus, lėles. Visi eksponatai labai gražūs, kai kurie reti. Išdėstymas, kurį atliko bibliotekos personalas, pasigėrėtinas. Parodos salė netik labai graži, di-

Jurgis Baublys, vienas iš parodos organizatorių, Rūta Baublytė ir LB Detroito apyl. pirm. Algis Rugienis prie tautodailės vitrinos, J. Gaižučio nuotrauka

dinga, išpuošta, bet ir labai tinkama. Per įtakasdien pereina šimtai lankytojų, įvairiausių profesijų žmonių: studentų, moksleivių, suaugusių ir vaikų, pavienių ir šeimų ne vien iš Detroito, bet ir kitų Michigano miestų. Bibliotekos tarnautojų apskaičiavimu per salę perėjo virš 20.000 žmonių, parodą apžiūrėjo ir ja domėjosi 3000. Buvo lankytojų iš Hamiltono, Windsor, Chicago, Clevelando, Ann Arbor, Big Rapids, St. Clair Shores ir kitų vietų. Ypač didelis būdavo susidomėjimas, kada kuris nors iš rengėjų imdavo aiškinti. Tuoju susto davo būrelis lankytojų – meno mėgėjų ir papildydavo klausimai: kaip padaromi šiaudelių ornamentai? Kodėl jūsų Kristus toks liūdnas? Kiek laiko ima numarginti vieną margutį? Ką vaizduoja aitvaras? Kas buvo Palangos Juzė? Ar Lietuva dabar laisva? Kokio tikėjimo yra lietuviai? Kuo skiriasi Baltijos gintaras, nuo kitose vietose randamo? Ar visi lietuviai mėlynakiai? ir daugybė kitų.

Tai buvo puiki proga plačiau papasakoti apie lietuvių kilmę, praeitį, Gediminaičių gadynę, Vytauto Didžiojo laikus, religinę ir tautinę toleranciją, žiaurią caristinės Rusijos prispaudą, spaudos draudimo laikus, Vargo mokyklą, knygnešius, nepriklausomybės laikotarpį, tą nepaprastą laisvę, kuria Lietuvoj naudojosi tautinės mažumos, padarytą pažangą, laimėjimus, tautos kančias sovietams okupavus, Sibiro kankinių kryžiaus kelius ir tvirtą tikėjimą, kad Lietuva vėl bus laisva. Mūsų Rūpintojėliai atspindi mūsų tautos kančias. Lietuviai vienintėlė tauta išsivijojusi išleidusi savo 35 tomų enciklopediją.

Ar pasisekė paroda? Taip. Išigijom daug draugų. Be pasitenkinimo gerai atliktu darbu mes vyresnieji igavom daugiau pasitikėjimo saviimi. Pajutom, kad nors esam maža tauta, savo dvasiniais turtais galime nustebinti ir kitataučius. Juk ar ne smagu, iš bibliotekos vadovybės išgirsti: “Tai buvo viena gražiausių ir didžiausių pasisekimą turėjusių parodų”.

Bet ypač džiugu, kad ta paroda labai daug davė ir mūsų jauniems. Ji įkvėpė jiems pasididžiavimo jausmą savo tauta ir norą geriau pažinti Lietuvos istoriją, tautodailę, kultūrą. Kelios valandos atidarymo dieną davė toms tautiniais rūbais pasipuošusioms mergaitėms ir uniformuotiems skautams, kurie aiškino apie eksponatus, daugiau nei keli šeštadieniai lietuviškoj mokykloj, nes jie aiškino noriai ir entuziastingai, o lankytojai stebėjosi iš kur tie jaunuoliai tiek žino. Kaip smagu kai lietuvis studentas po sunkaus egzamino skubėjo nors pusvalandį pabūti su visais, apžiūrėti parodą. Džiugu kai šeštadieninę mokyklą mokinukas skuba papasakoti svarbią naujieną: jų angliškų mokyklų dviklasės buvo bibliotekoje ir aplankė lietuvių parodą. Malonu, kad ta paroda mokytojams, mokiniams ir jų tėvams labai patiko, nes ji tikrai buvo gera. O kiek pribėgiojo talkininkės mergaitės ir jaunuoliai, angliškų mokyklų apdalindami parodos plakatais. Tautinį susipratimą parodė tie studentai, kurie ėjo pas savo universitetų vadovybes ir gavo leidimus plakatus iškabinti universitetuose. Jaučiame jiems visiems gilią meilę ir pagarbą ir džiaugsmą, nes jie parodė kitataučiams, kad lietuvių tauta gyva, nes turi susipratusių jaunių.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

PLANINGAS TAUPYMAS

4^{3/4}%

Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

5%

Mokamas už vienų metų taupymo laktus nuo išdavimo datos. (\$5,000.00 ar daugiau, įdedant po \$500.00)

5^{1/4}%

Mokamas už vienų metų taupymo laktus nuo išdavimo datos. (\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

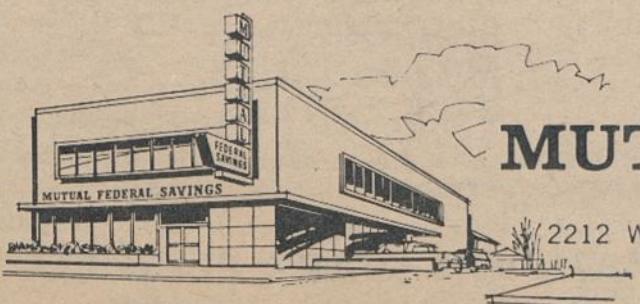
MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

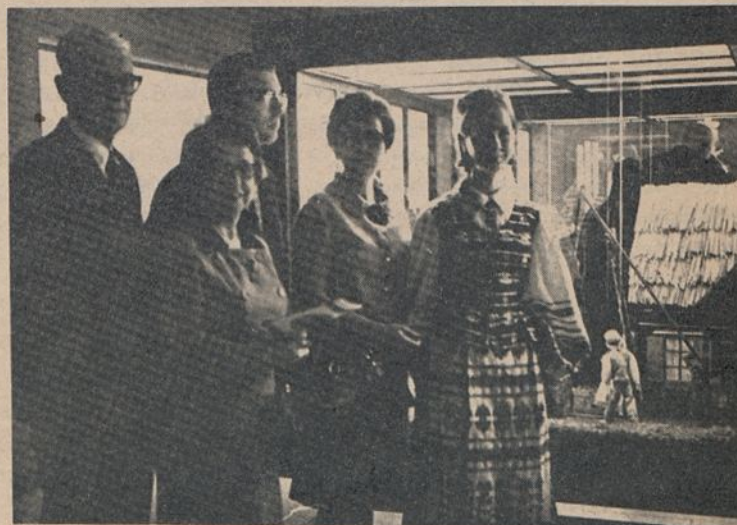
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;

Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

MOKA GERUS DIVIDENDUS.
PRADEK TAUPYTI SIANDIEN!

Būrelis parodos lankytojų prie vitrinos. Iš kairės: A. Musteikis, viena lankytoja, bibliotekos parodų skyriaus viršininkas Dance, bibliotekos direktorės pareigas einanti Mrs. Mitchell ir parodos būdetoja D. Valtė. J. Gaižučio nuotrauka

Antanas Smetona...

(Atkelta iš 3 psl.)

meto prezidentas (ne teisininkas!). Tačiau yra duomenų, kaip ano meto Užsienio reikalų ministro direktorius B. Balutis karštai protestavo dėl vyriausybės nutarimo visu savo temperamentu dr. Griniui tardamas: -- padaryta blogai!

Balutis pasakė įsakmiai -- ultimatumo nepriimkit, su sauvaliautoju generolu nesileiskit į derybas, nes tuo gėdingu nusižeminimu nieko gero neatsieksit. Jei vyriausybė negali atsiginti nuo užpuoliko, tai tegul vyriausybė traukiasi iš Kauno į Sedą. Jei ir ten grėstų priešas, kelkitės į Palangą. Pagaliau, sėskit į laivą ir plaukit jūron, tik netieskit rankos priešiui.

Tada Lietuvos vyriausybė savo nusistatymą pakeitė, šiandien mes gerai žinom, ko susilaukė visa ano meto želigovska, Varšuvos diriguojama.

Ir Balutis buvo teisininkas, tad ir jo samonė švietė grynai teisiškai perspektyva, kurioje yra daromi nelengvi nutarimai, tačiau visada garbingi ir viltį stiprinantys.

Ne kitaip galvojo ir A. Smetona 1940 m., kai užliejo Lietuvą raudonasis tvasas. Jis Lietuvos konstitucijos nepažeidė, nepažemino, o ir prieš groboniškumo savo kraujų nepasotino.

A. Smetona savo teisiniu galvėjimu yra pamokęs studentus, ministrus, profesorius ir net diplomatus, tam tarpe ne tik savus, bet ir kiti tautčius.

Kai 1941 m. jis atsiraudo Amerikoje, pačio pradžioje State departamento agentai pareikalavo pasirašyti pasižadėjimą, kad jis gyvendamas JAV-ėse nesileis į politinę veiklą. A. Smetona pradžioje agentams paaiškino, kad jis norėtų įsakmiai susipažinti su jo padėtim šio krašte, todėl pirma, negu pasirašys šį pasižadėjimą, jis norėtų susisiekti su Lietuvos pasiuntiniu Washingtone. Agentai su tuo sutiko.

Kai A. Smetona pasikalbėjo su Lietuvos atstovu, tai ir šis, "išgilinges" į State departamento reikalavimus, patarė A. Smetonai pasirašyti, nes jis matęs reglamentą, kurį reikia pildyti.

Tada A. Smetona pasirašė P. Žadeikį, kad jis parūpintų autentišką reglamento nuorašą.

Ir kai prezidento rankose buvo reglamentas, tada jis pamatė, kad jame aptariamai visai kitos rūšies šios valstybės rezidentai svetimšaliai, kad tai neliečia jo -- A. Smetonos -- kaip Lietuvos Respublikos prezidento, atsidiūrusio egzily.

Kai State departament agentai (vis po du) atsilankė antrą kartą, A. Smetona jų paklausė labai diplomatiškai: -- ar jie negalėtų nurodyti nors vieno precedento

JAV-ėse, kad tokį pasižadėjimą būtų pasirašęs kurio nors svetimo krašto karalius ar prezidentas.

Agentai tokio precedento pasakyti negalėjo, tada A. Smetona jiems pasakė:

-- Ir aš nepasirašysiu.

Po kiek laiko A. Smetoną aplankė dar vienas State departm. atstovas, šį kartą tik vienas asmuo, tačiau šis atstovas ne tik nebereikalaavo jokio pasižadėjimo, tik atsiprašė už trukdymus ir nemalonumus, ankstyvesniųjų agentų jam padarytus ir, žinoma, kaip visada, paaiškino, jog visa tai įvykė per... nesusipratimą.

Manau, vienam kartui užteks šių pavyzdžių, rodančių A. Smetonos teisinio galvėjimo ryškumą ir pranašumą. Jo teisinis guvumas ar tik nebus tas pagrindinis kapitonas, kurio pagalba jis vykdė eilę metų prezidentinę paskirtį, išsiskleidamas ypatinga savo prigimtimi savitime ir gražiam rašto stiliumi bei plačioj ir gilioj tautiškumo, valstybingumo filosofijoj.

Žmogus teisininkas, kūręs įstatyminę normą, laikęsis jos, kitus mokęs tų normų paisyti -- argi toks žmogus galėjo būti diktatorius? -- Ir ar jis kūrė diktatūrą Lietuvoj?

Kad lengviau rastum atsakymą į tokius klausimus, prisiminkim mažą dalelytę A. Smetonos kalbos, pasakytos 1938 m. gegužės 12 d. naują konstituciją priėmus. Jis kalbėjo:

"Nors ši konstitucija ne visur tesiderina su išgalėjusiomis demokratizmo teorijomis, tačiau jos dvasia giliai demokratiška, nes ji lygimis vertins ir žmones ir jų gėrybes -- dvasines ir medžiagines.

Konstitucija nėra kokia neliečiama išmintis. Kai krašto gerovė reikalauja, tai ji keičiama ar papildoma. Tačiau neverta jos lengva ranka liesti, o reikia rimtai ir tinkamai atjautus jos prasmę išsisavinti.

Svarbu konstitucija, svarbu ir žmonės, kurie ją vykdo. Įstatymas geras, kai iš jo raidės eina gyva prasmė".

Sunku būtų pasakyti, kad šiuose žodžiuose slypi krislelis diktatoriškumo!

O, vis dėlto jei ir tokios tikrovės akivaizdžiai dar šiandien būvę mūsų ministrai savo atsiminimų knygoje dalina buvusį Lietuvos nepriklausomybės laikotarpį į du periodus -- demokratinių ir diktatūrinių, tai čia galėtų būti dvi priežastys: arba rašančiųjų galvoje beldžiasi politinis kipšiukas -- Mefistofelis, o gal tėra tik paprastas nepasiskaitymas konstitucijos, neįsavinimas prasmės, lygiai toks pat, kaip studentų nesusipažinimas su savo universiteto statutu.

Baigmei noriu priminti buvusį iškiliausią pasaulio dainininką -- bosą

Solistai Henrikas Paškevičius ir Vanda Stankienė Los Angeles lietuvių inžinierių ir architektų suruoštame balijuje.

LOS ANGELES LIETUVIŲ INŽINIERIŲ IR ARCHITEKTŲ VEIKLA

Žinoma dainininkė Vanda Stankienė ir neperšeniai iš Australijos atvykęs, Santa Monica, Calif. gyvenęs baritonas Henrikas Paškevičius puikiu dainavimu žavėjo publiką Los Angeles Inžinierių ir Architektų balijuje Biltmore viešbutyje, praeitais metais lapkričio 23 d. Los Angeles Inžinierių ir Architektų pirmą kartą išėjus į viešumą su iškilminga baline programa.

Pirmaeilis orkestras, puikus programos išpildytojai žavi dainininkė Vanda Stankienė ir baritonas Henrikas Paškevičius. Iškilminga salė ir puošni publika sudarė pasigėrėtiną nuotaką. ALIAS Los Angeles skyrius baltąsias pėdas numatė skirti Lietuvių Fondui. Tam tikslui po įžanginio skyr. pirmininkės žibutės N. Brinkienės baltąsias atidarymo žodžio buvo išskiestas Los Angeles Lietuvių Fondo Vajaus pirmininkas, "Lietuvių Dienų" redaktorius poetas, Bernardas Brazdžionis, kuris trumpu, nuoširdžiu, humoru perpintu žodžiu apibūdino Lietuvių Fondo reikšmę šiandieniniame ir ateities lietuviško jaunimo išlikime lietuvišais. Ragino remti Lietuvių Fondą ir tapti L. F. nariais, kam rūpi savo kraštas ir lietuviškos išlikimo reikalas.

profundo Feodorą Šaliapiną. Jis yra sukūręs daug vaidmenų, bet tarp jų ar tik ne pačios žymiausios rolės dvi -- Boris Goudunov ir Mefistofelis. Pirmoji rolė nuožmaus rusų caro, absoliutinio diktatoriaus, antroji -- velnio. Jei Šaliapinas sukūrė tuos tipus aukščiausiu vaizdingu, tai jau ne be to, kad nebūtų pažinęs velnio ar diktatorių psichologijos. Tačiau, kai 1933 m. Šaliapinas lankėsi Lietuvoj ir Kipro Petrausko buvo pavežiotas ir pavadžiotas daug kur, kur tik svečias pats norėjo, o taip pat buvo priimtas ir Lietuvos prezidento A. Smetonos, po viso to jis pareiškė spaudos atstovams: -- Kokia natūrali ir graži jūsų demokratija!

Šio įžymiausio kitataučio išpūdžius vertėtų išdėmėti, ypač kad jis rusas, iš bolševikinės Rusijos pasišalinęs ir į ją grįžti nenorėjęs nė vienam koncertui.

Tokia yra mano pagarbą Lietuvos Prezidentui ir apoligija A. Smetonai itin geram teisininkui visoj Lietuvos nepriklausomybės byloj.

Baltaus eigoje į L. F. 100 dol. įnašų įstojo inž. Antanas ir Vanda Mažeikai ir p. Stadalnikienė (savo krikšto sūnaus atminimui).

Dainininkė Vanda Stankienė atsisakė honoraro, kad padidintų baltaus rengėjų įnašą į L. F. baltaus pasisekimo nuopelną priklauso ALIAS Los Angeles skyriui pirmininkei Ž. N. Brinkienei, vicepirmininkei Julijai Raulinaičiui, sekretoriui Jonui Motiejūnui, išdo sekretoriui Povilui Butkui ir pagalbiniam ponių komitetui: B. Butkienei, B. Dabšienei, S. Jonynienei, L. Kulnienai, D. Polikaitienei, D. Sodeikienei, Vaičiūnėnėi ir H. Vidugirienei.

Kovo mėn. pradžioj ALIAS Los Angeles skyrius numato surengti pasižymėjusio mokslininko dr. A. Klorės viešą paskaitą. E. A.

Jei "EGLUTĖ" užsakys! Vaikui džiaugsmą padarysi. Skantant nuotykius Pupučio Valandos pavirs minutėm.

HELP WANTED MALE

FACTORY WORKERS
Applications for employment will be taken on Jan. 6th, 7th, 8th for Material Handlers and Sweepers. Opportunity for advancement. Must be able to prove high school graduation and be able to work any shift.

CHAMPION SPARK PLUG CO.

8525 Butler, Hamtramck, Mich.
An Equal Opportunity Employer (2-6)

WANTED JOURNEYMEN or 1ST CLASS SKILLED AUTOMATIC SCREW MACHINE

Operator Set-up men on Acme Gridley automatics. Minimum 5 years top wages, fringe benefits. Day and night shifts. Steady work for qualified men. MAGNOLIA SCREW PRODUCTS 13950 Melon Bel. Dix and Schaefer S. of Ford X-way Detroit, Mich. (5-11)

MACHINIST FOR SET-UP AND LEADER

Small shop, 20 people. Fast Side. Overtime. Steady work. VEMCO PRODUCTS 3740 EAST NIVADA DETROIT MICH. AIR. COWEN. 313-366-1300 (5-7)

WANTED AT ONCE DIE MAKERS

Must be able to build dies from parts print, top wages paid and benefits. Apply in Person CASS MACHINE CO. 691 Antoinette Detroit, Mich. (2-10)

WANTED 1ST CLASS SKILLED MACHINISTS

For 1st & 2nd shift TURRET LATHE ENGINE LATHE W & S AUTOMATICS BRIDGEPORT MILLS Must have job shop experience, and be able to set up work from Blue Prints & Close Tolerance. Steady work, and fringe benefits. SATURN INDUSTRIES 26067 Groesbeck, Warren, Mich. 313-773-4300 (6-15)

NORIT UZDARBIAUTI VASAROS METU?

JAV civilinės tarnybos taryba skelbia, kad norintieji vasaros metu dirbti federalinėse įstaigose, turi paduoti aplikacijas iki sausio 30 d.

Aplikacijų blankus galima gauti kambaryje 4034 centralinėje pašto įstaigoje Clevelande arba Federal Job Information Center, kambarys 121, naujame Federal Off. Bldg., 1240 East 9th Street.

Užpildytą aplikaciją reikiama pasiųsti šiuo adresu: U. S. Civil Service Commission 1900 "E" Street, N.W., Washington, D. C. 20415.

STOJANTIEMS Į KARO AKADEMIJAS

Kongresmanas Louis Stokes praneša, kad yra 16 vietų į armijos, laivyno ir aviacijos karo akademijas jaunuoliui iš Ohio 21 distrikto.

Nominacijos reikalinga pristatyti greitai laiku kongresmanui Louis Stokes, Suite 1229, Longworth House Office Bldg., Washington, D. C.

Egzaminavimas įvyks kovo mėnesio pradžioje, o priėmimas į klases bus pradėtas liepos 1 d.

ARTEJA "LAIŠKŲ LIETUVIAMS" STRAIPSNIO KONKURSO TERMINAS

Mūsų visuomenėj dažnai susikryžiuoja pažiūros ir nuomonės. Ar mes turime "dėl šventos ramybės" savo pažiūrų atsisakyti? Ar mes privalome kitaip galvojančius skelbti "didingą kryžiaus karą" žodžiais ir darbais? O gal laikytis savo pažiūrų, bet ir kitų nuomones gerbti? Bet kaip ir kodėl?

"Laiškų Lietuviams" redakcija paskelbė straipsnio konkursą tema "Tolerancija ir ištikimybė principams, kryžiuojantis pažiūroms ir nuomonėms". Premijos bus skiriamos suaugusiems ir atskirai jaunimui (iki 20 m. amžiaus). Rašinių vertinimo komisijon pakviesti: Anatolijus Kairys, Dalia Tallat-Kelpšaitė, kun. Povilas Dilys, Vytautas Germanas ir Regina Raslavičienė.

Konkurso terminas -- vasario 1 d. (pašto antspaudo data).

NEPAMIRŠKIT
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

MŪSŲ DRAUGAMS IR KLIENTAMS

TALIS STUDIO

VESTUVIŲ, PORTRETAI IR MOKSLO BAIGIMO FOTOGRAFAVIMAS

atidarė naują studiją adresu:

15606 St. Clair Ave. Cleveland, Ohio 44110
Telefonas 692-1515

GERESNIAM JŪSŲ PATARNAVIMUI.

Naturally SUPERIOR SAVINGS

Main Office: SINCE 1909
798 EAST 185th STREET
6712 SUPERIOR AVENUE
13515 EUCLID AVENUE

HOME and REMODELING LOANS

INSURED SAVINGS

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Vésinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue 361-1763

936 East 185th Street 531-7770

ATTENTION ALL JOURNEYMEN ELECTRICIANS MILLWRIGHTS PIPE FITTERS

If you are interested in permanent employment with the best of working conditions and earnings--Champion Spark Plug Co., Ceramic Division has an immediate opening for you.

Insurance, pension plan, and other liberal benefits.

APPLY

CHAMPION SPARK PLUG CO.

8525 BUTLER, HAMTRAMCK, MICH.

An Equal Opportunity Employer (2-11)

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

ISRINKO NAUJĄ VALDYBĄ

Praeitą šeštadienį, sausio 18 d. p. K. S. Karpius namuose įvyko ALT S-gos Clevelando skyriaus metinis susirinkimas.

Susirinkimą atidarė pirm. inž. J. Nasvytis, pasakydamas trumpą žodį ir pakviestas atsistojimu pagerbti penkis mirusius skyriaus narius, kartu priminė, kad per tą patį laikotarpį į skyrių įstojo 8 nauji nariai.

Susirinkimui pirmininkauti buvo pakviestas A. Garmus, sekretoriauti J. Mockus.

Sekant darbotvarkę, buvo išklaustyti buvusios valdybos veiklos pranešimai, finansinė apyskaita ir revizijos komisijos pranešimas.

Į naują valdybą buvo išrinkti ir vėliau pareigomis pasiskirstę šie asmenys: pirm. inž. J. Nasvytis, vicepirm. V. Butkienė, sekr. J. Mockus, išd. V. Blinstrubas ir parengimų vadovas V. Stuogis. Kandidatais liko: dr. V. Ramanauskas ir L. Staškūnas.

Į revizijos komisiją išrinkti: A. Garmus, F. Mackus ir K. Karalis.

Dar buvo tartasi dėl skyriaus ateities veiklos. Susirinkimas baigtas tautos himnu.

Po susirinkimo nariai besivaišindami p. Stuogienės ir p. Benokraitienės paruoštais užkandžiais, dar ilgai jaukioj nuotaikoj tarpusavy diskutavo įvairiais aktualiais lietuviškais klausimais.

DR. A. GERUČIO PASKAITA CLEVELANDE

Dr. A. Gerutis, LNF studijos apie Lietuvą anglų kalba redaktorius, š. m. kovo mėn. atvyksta į JAV ir kovo 15 d. Clevelande skaitys paskaitą.

Clevelando organizacijos kviečiamos prisidėti prie dr. A. Geručio pagerbimo ir jo redaguotos knygos pristatymo.

Tuo reikalu prašoma susižinoti su dr. Vl. Ramanausku, LNF įgaliotiniu Clevelande.

• Prof. dr. Antanas Ramūnas, profesoriatuotas Otawos universitete Kanadoje, grįždamas iš Chicagos buvo sustojęs Clevelande ir ta proga aplankė Dirvos redakciją.

Praeitų metų pabaigoje iš spaudos išėjo jo naujas veikalas anglų kalboje "Development of the Whole Man Through Physical Education".

• Dr. S. T. Tamošaitis, žinomas clevelandietis veikėjas, turėjo sunkią vidurių operaciją, kaip praneša jo žmona. Tamošaičiai gyvena Coral Gables, Miami priemiestyje, Floridoje. Iš Clevelando nuskrido jų dukterė Aldona Lyon tėvą slaugyti. Linkėtina daktarui greitai pasveikti.

• L.V.S. Ramovė Clevelando skyrius sausio 26 d., 12 val. Šv. Jurgio parapijos salėje rengia Klaipėdos Krašto atgavimo minėjimą.

Tuoju po minėjimo toje pačioje klasėje įvyks skyriaus metinis susirinkimas.

• Namų prižiūrėtojas dalinam darbui, su žmona. 18-kos butų Shaker Heights apartamentas. Gaus 2 miegamų butą su vonia ir alga. Tel. 991-6692 arba 771-8144. (4-7)

• Clevelando Lietuvių Salės (Lithuanian Hall Co.) metinis akcininkų susirinkimas šaukiamas sausio 31 d., penktadienį, 7 val. vak. Lietuvių Salės patalpose.

Susirinkimo metu Direkcija patieks akcininkų tvirtinimui apyskaitą už 1968 metus, bus renkama nauja 1969 metams Direkcija bei Revizijos Komisija ir svarstomi kiti Bendrovę liečiantieji ateities klausimai.

Direkcija yra išsiuntinėjusi visiems akcininkams kvietimus susirinkime dalyvauti, tačiau jų dalis grįžo, nes akcininkai, keisdami savo adresus, nepranešė naujų adresų Bendrovės Valdybai.

Lietuvių Salės Direkcija kviečia visus akcininkus susirinkime dalyvauti.

Valdyba

• Prieš atnaujindami savo namų ar automobilių draudimus, palyginkite savo mokestį paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.

• Dar yra vietų į balių. Kas nespėjo nusipirkti balių, kuris įvyks šį šeštadienį, sausio 25 d., puošnioje Diamond salėje, Sevrance Center, prašome pasiskubinti, kreipiantis į V. Vinclovą, tel. 261-1794. Šokiams gros neolituonų orkestras iš Chicagos.

• Jei kas važiuotų iš Clevelando Chicagon sausio mėn. ar vasario pradžioje ir sutiktų atvežti keletą eksponatų Lietuvių Dailės Instituto rengiamai Lietuvos nepriklausomybės atgavimo jubiliejui atžymėti parodai,

malonėkite pranešti Valeškos Dailės Studijai, 816 N. State St., Chicagoje, telef.:

944-0239. Paroda vyks vasario 15-23 d.d. Čiurlionio galerijoje.

Vasario 1 d. Slovėnų auditorijoje solistė A. Stempuzienė, akt. K. Barauskas ir komp. D. Lapinskas atliks clevelandiečiams dainos ir literatūrinės kūrybos rečitalį su panašia programa, kurią jie atliko P. Amerikos gastrolėse. Koncertą rengia Ateities klubas.

KIRPYKLA. Vincas Gelgotas, Hts. kirpyklos savininkas, kuri yra 1812 Coventry Rd. netoli Mayfield, kviečia savo buvusius klientus ir naujus atsilankyti jo kirpykloje. Kirpykla atidaryta nuo 8 val. ligi 6 val. vak. Pirmadieniais uždaryta. (2-7)

PARDUODA SAVININKAS ST. MARY — COLLINWOOD GRETA PELNINGAS SKLYPAS LABAI PRIEINAMA KAINA

3 kambarių (vienas vėsinamas) su išbaigtu kambariu trečiame aukšte. Apdengtas priešakinis įėjimas. Didelė nauja virtuvė. Indams plauti mašina. GE krosnis. Atskiras valgomasis. Nauja ceramic vonia 2-me aukšte, 1/2 vonios rūsyje. Kilimai ir užuolaidos. Aluminijaus langai ir durys žiemai. Du sklypai po 115 pėdų ilgio. (Greta galima pastatyti bungalow priedėms pajamoms). Naujas 2 1/2 automobilams paskiras garažas (28x22). Visas namas naujai dažytas ir gerame stovyje. Arti Clevelite dirbtuvės. 1525 East 172 St. (Pietuose nuo St. Clair Ave.). Telefonas 531-0070. (6-7)

The Stroh Brewery Company, Detroit 26, Michigan

Stroh's...
Parsiduoda dėžėse.
Geriausias alaus pirkinys.

Viena dėžė... 24 Stroh's bonkos. Savo skoniu Stroh's patenkins jus labiau negu kitas Amerikoje gaminamas alus. Stroh's yra skirtin-gas, nes gaminamas kitaip negu kitas Amerikos alus. Jis verdamas ugnimi. Pabandykite Stroh's. Pirkite visą dėžę. Tai geriausias alaus pirkinys.

Stroh's
UGNIMI VIRINTO SKONIS

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Mirė Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras Petras Klimas

Iš Lietuvos pasiekė žinia, kad praeitą savaitę, sausio 16 d., Kaune mirė Petras Klimas, Lietuvos Nepriklausomybės akto signataras, diplomatas, istorikas.

Jis buvo gimęs 1891 m. vasario 23 d. Kušliškių km., Kalvarijos valsč. Marijampolės apskr.

Jau būdamas moksleiviu Marijampolės gimnazijoje, Petras Klimas įsijungė į slaptą lietuvišką veiklą, o studijuodamas Maskvos universitete teisę, buvo žurnalo Aušrinė redakcijos narys ir svarbus bendradarbis.

Pirmojo karo pradžioje dirbo Vilniaus šalpos

komitete. Lietuvą vokiečiams okupavus, jis atsidėjo politikos darbui, buvo Vilniaus konferencijai šaukti organizacinio komiteto narys, aktyvus Lietuvos Tarybos narys, bei Lietuvos Nepriklausomybės akto signataras. Vokiečių okupacijos varžtams atsisleisus, Vilniuje Lietuvos Taryba pradėjo leisti Lietuvos Aidą, kurio faktinuoju redaktoriumi buvo Petras Klimas.

Besikuriant Lietuvos valstybei, mokykloms reikėjo vadovėlių ir Petras Klimas parūpino Lietuvos kalbos skaitymus (chrestomatiją) ir Lietuvos kalbos sintaksę 1919

m. Artėjant karo pabaigai, jis parūpino literatūros sienu klausimu. 1918 m. pradėjo dirbti užsienių reikalų ministerijoje ir įvairiais titulais išbuvo iki II Pas. karo. Paskutiniaisiais metais buvo Lietuvos nepaprastu ir įgaliotu ministru Prancūzijai. 1942 metais vokiečių okupacinės vyriausybės Prancūzijoje buvo suimtas ir iki 1943 m. išlaikytas koncentracijos stovykloje, tada per kalėjimus buvo grąžintas Lietuvon ir paleistas, o jo šeima liko gyventi Prancūzijoje laisvoje zonoje. Antrosios bolševikų okupacijos metu buvo išvežtas iš Lietuvos ir ilgai kalinamas. Prieš keletą metų buvo grąžintas Lietuvon su palaužta sveikata ir paskutinėmis dienomis buvo visai apakęs.

Petras Klimas šalia diplomatinio darbo uoliai dirbo Lietuvos istorijos srityje, ypač stengdamasis supažindinti su Lietuvos istorija Vakarų pasaulį. Jis parašė eilę gerai dokumentuotų veikalų lietuvių, prancūzų ir vokiečių kalbomis.

Prancūzijoje gyvena jo sūnus Petras ir duktė Eglė, o Amerikoje, Clevelande, gyvena jo brolis Adolfas Klimas.

POSEDŽIAVO LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS FONDO VALDYBA

Š. m. sausio 11 d., E. ir V. Čekų namuose, Woodhaven, N. Y. įvyko Lietuvos Nepriklausomybės Fondo valdybos posėdis ir organizacijų, aktyviai rėmusių dr. A. Geručio suredaguoto anglų kalba veikalo "LITHUANIA" išleidimą, atstovų pasitarimas.

Veiklas jau atspausdintas ir atiduotas rišyklai. Kovo pradžioje į JAV at-

Marija ir Antanas Rudžiai neseniai lankėsi Pietų Amerikos kraštuose, Sausio 7 d. jie buvo priimti audiencijoje pas naująjį Venezuelos prezidentą Rafaelą Caldara. Pasikalbėjimo metu buvo paliesti ir Lietuvos reikalai. Nuotraukoje iš kairės: inž. Antanas J. Rudis, Venezuelos prezidentas Rafaelas Caldara, Marija Rudienė ir Venezuelos lietuvių kapelionas kun. Antanas Perkūnas.

vyksta dr. A. Gerutis, Lietuvos Pasiuntinybės Patarejas Šveicarijoje ir numato aplankyti keletą lietuvių kolonijų. Ta proga LNF valdyba ir organizacijų atstovai nutarė pagerbti veikalo autorių, pašventusius daug laiko, energijos ir kruopštaus darbo to veikalo pasirodymui ir kartu pasidžiaugti jų atliktais darbais.

Toji šventė įvyks kovo 23 dieną, sekmadienį, puošnioje Le Cordon Bleu salėje, Woodhaven, New York. Programoje numatoma akademija, meninė dalis ir vaišės. Rengimo komiteto sudaro šios organizacijos: ALT S-gos Rytų Apygarda: Brooklyn, Elizabeth, Philadelphia, Albany, Trečiokas iš Elizabeth, ir vietos organizacijų atstovai.

Dail. Juozas Bagdonas paaugojo savo meno kūrinį laimėjimui rengimo išlaidoms padengti.

• Vliko pirmininkas dr. J. K. Valiūnas nuo sausio 14 dienos išvyko dviem savaitėm atostogų. Vliko pirmi-

ninko pareigas tuo metu eina vicepirmininkas dr. B. Nemickas.

VEIKSNIŲ KONFERENCIJA

Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininko inž. Eugenijaus Bartkaus ir Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto pirmininko dr. J. K. Valiūno susitarimu Lietuvos laisvinimo darbą vykdančių veiksmų konferencija bus sukviesta 1969 m. balandžio mėnesyje, Chicagoje.

Konferencijoje numatoma aptarti Lietuvos laisvinimo akcijos sustiprinimo, veiksmų veiklos derinimo, informacijos, finansiniai ir kiti reikalai.

PASIRUOŠIMAS ALT S-GOS SEIMUI

Sausio 18 d. Brooklyne, N. Y. įvyko ALT S-gos rytinio pakraščio skyrių vadovybių susirinkimas tikslu išrinkti organizacinį komitetą Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Seimui ruošti New Yorke, kuris įvyks š. m. gegužės 30, 31 ir birželio 1 dienomis.

NEW YORK

• Smagus užgavėnių vakaras rengiamas N. Y., N. J. apylinkėse lietuviams. Tai bus pilnas įvairumų ir nuotaikingas linksmavakaris. Mat visi New York — New Jersey ateitininkai sutartinai ir uoliai rengia šį pasi- linksminimo pobūdį. Jau nieji puošia salę, ruošia savo jaunų jėgų užgavėninę programą. Vyresnieji gamina valgius, ypač blynų kepėjos planuoja, kad visi

gautų karštų-skanių blynų ir blynėlių.

Užgavėnių pobūvis bus Atsimainymo parapijos salėje, 64-14 56th Rd., Mas-peth, N. Y. Pradžią 8 val. grojant garsiam Gutausko orkestrui iš Elizabetho galės visi šokti, dainuoti ir linksmintis.

• Toronto Latvių Teatras vasario 8 d. lankysis New Yorke su A. Landsbergio drama *Pieci Stabi* (Penki Stulpai). Pastatymas įvyks 7 val., Fashion Institute of Technology salėje, 227 West 27th Street, New York City (tarp 7 ir 8 Avenue). Bilietai (5, 4, ir 3 doleriai) gausiami prieš kasos arba iš anksto užsisakomi pas O. Baumanis, 87-73 172 Jamaica Avenue, JA 3-4751.

CHICAGO

• Lietuvių Dailės Instituto auksiniam Lietuvos nepriklausomybės atgavimo jubiliejui atžymėti š. m. vasario mėn. 15-23 d.d. Čiurlionio galerijoje, Chicagoje, ruošia suaktyvinę dailės parodą. Numatoma išstatyti gyvųjų ir mirusiųjų narių darbai, išpildyti įvairiose medžiagose bei techniko-

IESKOMAS

kun. Viktoras-Vaclovas Karalevičius, sūnus Kazio, apie 56 m. amž., Lietuvoje gyvenęs Gizių miestely ir karo metu pasitraukęs į užsienį, o vėliau atvykęs į JAV.

Ieško pusseserė Angelė Kedytė, 52 Rippon Ave., Dundos N.S.W. 2117.

Lietuvos Prezidento našlei

SOFIJAI SMETONIENEI

mirus, sūnų JULIŲ SMETONĄ, dukrą

MARIJĄ VALUSIENĘ ir seserį JAD-

VYGĄ TŪBELIENĘ su šeimomis nuo-

širdžiai užjaučia

Lietuvių Tautinis Akademinis
Sambūris Chicagoje

A. A.

SOFIJAI SMETONIENEI

mirus, širdingiausią užuojautą reiškiam

velionės dukrai MARIJAI VALU-

ŠIENEI, sūnui JULIUI, seseriai JAD-

VYGAI TŪBELIENEI, jų šeimoms ir

visiems giminėms

Lietuvių Moterų Klubų
Federacija

Pranešame giminėms, draugams ir pažįstamiems, kad 1969 m. sausio 16 d., 4:20 val. ryto mirė mylimas vyras ir tėvas

A. A.

JUOZAS GUOBYŠ

Gyveno 48 Felix Street, Providence, R. I.

Mirė 70 m. amžiaus. Gimė Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 19 metų.

Velionis pašarvotas Russel J. Boyle koplyčioje, 331 Smith Street, Providence, R. I. Laidotuvas įvyko šeštadienį, sausio 18 d. švento Kazimiero parapijos bažnyčioje, 10 val. ryto. Po pamaldų nulydėtas į Dangaus Vartų kapines.

Paliko giliai nuliūdę žmona Danutė, pagal tėvus Kuliešaitė, ir duktė Alvyda.

Lietuvoje liko dvi seserys, Ona ir Marija, ir keturi broliai, Adolfas, Vincas, Antanas ir Leonas.

Nuliūdę: žmona, duktė, pusseserė ir pusbrolis

Mylimai motinai, uošvei ir senelei

A. A.

ONAI VILKIENEI

Lietuvoje mirus, JOSEPHINĄ, ARTU-

RĄ IR AUDRONĘ CENFELDUS nuo-

širdžiai užjaučia

Genė ir Kazys
Trečiokai

Lietuvos Respublikos Prezidento
našlei

SOFIJAI SMETONIENEI

mirus, sūnui JULIUI SMETONAI, jo

šeimai, dukteriai MARIJAI VALUSIE-

NEI, seseriai JADVYGAI TŪBELIE-

NEI ir giminaičiams reiškiamo gilią

užuojautą

Bronė ir Dr. S. T. Tamošaičiai
Coral Gables Fla.

Aviacijos majorui

A + A

JUOZUI VAIČIUI

mirus, jo žmoną MARCELEI, sūnų KĘSTUTĮ su šeima ir kitas gimines skausmo valandoje giliai užjaučiame ir kartu liūdime

Justina, Stasys ir Bernardas Šmaižiai,
Lelė ir Liucijus Pleniai

Mielam Prieteliui ir Kaimynui

A. A.

JUOZUI VAIČIUI

mirus, Jo žmonai MARCELEI ir sūnui KĘSTUČIUI su šeima, gilią užuojautą reiškiamo ir kartu liūdime

Juozas ir Aleksandra Balčiūnai
Česlovas ir Elena Gedgaudai